

To my parents, to whom I owe everything and more.

Intermediate Latin Vocabulary in Context

Juan Coderch

Intermediate Latin Vocabulary in Context

First Edition

© 2018 by Juan Coderch

All rights reserved. This book may not be reproduced, in whole or in part, in any form beyond that copying permitted by Sections 107 and 108 of the U.S. Copyright Law.

ISBN: 978-0-9571387-6-6

Printed by CreateSpace (South Carolina, United States)

Intermediate Latin Vocabulary in Context

Index of contents

Preface	6
Preliminary part: core vocabulary	9
Main part: exercises (<i>Pensa</i>) for more advanced vocabulary	42
Key to the exercises	184
Index of authors	200
Index of vocabulary	201

Preface

1/ Usual problem with vocabulary

Although grammar is not easy, one of the main problems that you face when you read a text in a foreign language is not grammar itself but an ever-increasing worrying lack of vocabulary. When reading a text written in a foreign language, there will always be the odd word that you will not know and maybe you can deduce an approximate meaning (for instance, some students of the English language, when reading the sentence “They were there, in the garden, sitting under an oak”, could perhaps not know what “oak” means, but it would not be too difficult to deduce that it’s a kind of tree), but the wider your vocabulary knowledge is, the more easily you will be able to understand the message of the text.

2/ A Latin example

The same happens in Latin. Observe this sentence from Cicero:

Dissuadentibus autem aut utilitas labefactanda est aut efficiendi difficultates efferendae.

You have studied the gerundive, you know how it works, and you immediately recognize it twice in this sentence in a structure that you know is called “passive periphrastic”. But... what do the verbs *labefacio* and *effero* mean? No matter how excellent your grammar is, either you know the meaning of these two words or you will not understand what Cicero is saying.

3/ How to learn vocabulary

Learning it from a list of words to be memorised does not bring very good results, as words learnt out of context tend to be easily forgotten, but learning them in context is much more useful for embedding them in your memory. With this in mind, we offer here a series of texts, glosses and exercises that may help you to consolidate and enhance your knowledge of it.

4/ But take into account...

It must be mentioned that one of the difficulties of Latin language is the large amount of meanings that some words may have. Think for instance of the verb *adhibeo*: “to use, to invite, to offer, to show...” The purpose of this book is not to present all the meanings for each word, therefore the word you learn here with a concrete meaning in this text may appear in another text with another meaning. Allow not some flexibility to the language but much flexibility, just remember what a surprise it is for a student of English language to find out that “well” means both a pleasant state of health and a hole in the ground from which you take water (or oil, if you are lucky).

For each word, the meaning that is given is the meaning that it has in *that* text. For instance, you will find in *Pensum* 14 the word *opes* defined as *copiae* because this is the meaning it has in that text, but in another text it may have the meaning “wealth” in a financial sense. So, if you ever come across the sentence *Magnas opes in parvo cubiculo habebat*, do not translate it as “He had many troops in a small room” just because you remember *opes* as meaning “troops”.

5/ What will you find in this book?

a) A preliminary part on core vocabulary.

The main 997 words that form the 70% of any standard Latin prose text. More details about it at the beginning of that section.

b) A main part of exercises (*Pensa*) for more advanced vocabulary.

More advanced vocabulary in groups of ten new words per exercise (with an additional part on very basic vocabulary again). More details about it at the beginning of that section.

6/ Appendixes

At the end of the book there is a key for the exercises related to the ten glossed words in each *Pensum* (there is no key either for the preliminary part, as the result is sentences that you create on your own, or for the additional exercises on very basic vocabulary after each *Pensum*).

There is also an index of authors from whom the texts have been taken. A quick glance will allow you to select the authors you prefer to deal with.

Finally, you will find an alphabetical vocabulary for the glossed terms, with an indication of the *Pensum* in which each term appears. You will see that some appear in more than one.

7/ Final purpose

As important as learning the 997 core words and the ten glossed words for each *Pensum*, or maybe even more important, is making sure that you know the meaning of all the words of each text, not only the ten selected ones, as the probability that you come across any of the other words of the text is much higher. It would not make much sense to learn the meaning of *adipiscor* but to let pass the meaning of such an important word like *castra* in the same text (if you see that you have forgotten its meaning or that for some reason you have never known it) just because it is not one of the chosen ten.

There is no magic book in the style of “Study this book and you will have solved the problem of a lack of vocabulary for the rest of your life,” unless you memorise a whole Latin dictionary. So, this book is not intended to solve this problem once and for all, but only to give a little help.

8/ Acknowledgements

It must be mentioned that most of this book was written during one of my periods of stay at the Fondation Hardt, in Geneva. I would like to express my gratitude to the Fondation Hardt for providing me with some wonderful stays and an excellent working environment.

a) Preliminary part: core vocabulary

1/ What will you find here?

In this part we present around 997 words that generate approximately the 70% of any standard Latin prose text. The list was created by a team at Dickinson College led by Prof. Christopher Francese using advanced detectors of frequency for each word in the TLL. These are the very basic words that any student should know without hesitation at the end of any standard 1st year course. The words have been distributed here into 32 groups of 16 pairs of words (so, 32 words each group, some just 31), at random, without following any alphabetical or grammatical order, and this "disorder" has been produced on purpose for pedagogical reasons.

2/ How to proceed?

As words are better remembered if used as part of a sentence rather than on their own, we recommend that, after making sure that you know what each two words mean, on the line under it you write a whole sentence containing at least one of the words, however short it may be. For instance, under *taceo* it would be enough to write *Magister repente tacuit*. Of course you can make the sentence more complicated if you want: *Discipulus tacuit magistri iussu*, for example. And the ideal would be a sentence that includes both words, but sometimes the meaning of the two words makes it difficult to produce a combination with some sense. At least make sure you use the one that was less familiar to you.

In the case that the word to be revised is a verb, it is recommended that you write the sentences in the perfect tense, to help you learn it. For example, if you must practise the verb *decerno*, once you know that it means "to decide" do not write just *Caesar pugnare decernit*, try to make the effort of finding out (and learning) its perfect tense in any dictionary and of writing *Caesar pugnare decrevit*. And in the case of a noun or a pronoun or an adjective that presents a difficult declension, like *mare*, do not write just *Mare pulchrum est*, try to make the effort of writing *In mari pisces habitant*, using a declined form.

1

tempus -oris n. ✧ fons fontis m.

.....

curro ✧ virtus -utis f.

.....

talis -e ✧ sumo

.....

solus -a -um ✧ virgo -inis f.

.....

vir viri ✧ adversum

.....

ferrum -i ✧ salus -utis f.

.....

adversus -a -um ✧ vestis -is f.

.....

si ✧ vinum -i

.....

amicus -a -um ✧ multitudo -inis f.

.....

comes -mitis m./f. ✧ ops opis f.

.....

locus -i ✧ sicut

.....

agmen -minis n. ✧ vito

.....

servio ✧ solum

.....

victor -oris m. ✧ scilicet

.....

tam ✧ spes spei f.

.....

exerceo

.....

2

scelus -eris n. ✧ celeriter

.....

breviter ✧ concedo

.....

regius -a -um ✧ potens -entis

.....

tergum -i ✧ desidero

.....

desero ✧ aurum -i

.....

offero ✧ censeo

.....

mater matris f. ✧ ullus -a -um

.....

vix ✧ claudio

.....

video ✧ seu

.....

ago ✧ victoria -ae

.....

maritus -i ✧ sustineo

.....

suus -a -um ✧ taceo

.....

tardus -a -um ✧ desino

.....

cursus -us m. ✧ creo

.....

error -oris m. ✧ subeo

.....

tandem ✧ aliquis -quae -quod

.....

3

existimo ✧ exigo

.....
contra ✧ timeo

.....
volucris -is f./m. ✧ silva -ae

.....
similis -e ✧ utrum

.....
vulgo ✧ converto

.....
eo ✧ diversus -a -um

.....
qui quae quod ✧ vultus -us m.

.....
turbo ✧ vulgus -i n./m.

.....
duco ✧ exeo

.....
facies -ei f. ✧ dubito

.....
varius -a -um ✧ telum -i

.....
vinco ✧ aio

.....
queror ✧ convivium -ii

.....
tutus -a -um ✧ gradus -us m.

.....
quisquam quicquam ✧ doceo

.....
verto

.....

4

adverto ✧ unde

.....

compono ✧ tamquam

.....

vester -tra -trum ✧ tamen

.....

epistula -ae ✧ fio

.....

sono ✧ praeceptum -i

.....

quemadmodum ✧ volucer -cris -cre

.....

via -ae ✧ scio

.....

candidus -a -um ✧ bene

.....

sub ✧ studium -i

.....

tango ✧ bellum -i

.....

mitto ✧ libido -inis f.

.....

orbis -is m. ✧ soleo

.....

sine ✧ vox vocis f.

.....

oratio -onis f. ✧ protinus

.....

iuuro ✧ ut/uti

.....

scientia -ae

.....

5

uter- utra- utrumque

.....
tot ✧ prosum

.....
libet ✧ eripio

.....
sui sibi se ✧ aut

.....
solvo ✧ medius -a -um

.....
vos ✧ cinis cineris m./f.

.....
statuo ✧ reddo

.....
aliquando ✧ potestas -atis f.

.....
consisto ✧ animal -alis n.

.....
officium -i ✧ redeo

.....
descendo ✧ notus -a -um

.....
teneo ✧ inimicus -a -um

.....
manus -us f. ✧ pervenio

.....
ingratus -a -um ✧ non

.....
male ✧ tantus -a -um

.....
primus -a -um ✧ saxum -i

.....

6

frater -tris m. ✧ superus -a -um

.....
cunctus -a -um ✧ sanctus -a -um

.....
arma -orum ✧ vetus veteris

.....
sequor ✧ secundus -a -um

.....
at ✧ quoniam

.....
hiems hiemis f. ✧ spatium -i

.....
aequus -a -um ✧ reperio

.....
differo ✧ odium -i

.....
caecus -a -um ✧ repeto

.....
primum ✧ cado

.....
oculus -i ✧ quo

.....
rus ruris n. ✧ sacer -cra -crum

.....
difficilis -e ✧ occurro

.....
constituo ✧ specto

.....
ignis -is m. ✧ diu

.....
disco ✧ ultimus -a -um

.....

7

loquor ✧ prior prius

.....
igitur ✧ honor -oris m.

.....
species -ei f. ✧ exsilium -i

.....
regnum -i ✧ pecus -oris n.

.....
celebro ✧ pes pedis m.

.....
mundus -a -um ✧ regio -onis f.

.....
opto ✧ sapiens -ntis

.....
mundus -i ✧ iterum

.....
praeda -ae ✧ prodo

.....
dono ✧ privatus -a -um

.....
quidem ✧ is ea id

.....
irascor ✧ puella -ae

.....
onus oneris n. ✧ ira irae

.....
saeculum -i ✧ procedo

.....
probo ✧ fero

.....
quotiens ✧ tempto

.....

8

rapio ✧ saepe

.....

prohibeo ✧ quiesco

.....

saevus -a -um ✧ pro

.....

rumpo ✧ efficio

.....

somnus -i ✧ rogo

.....

prex precis f. ✧ ratio -onis f.

.....

recedo ✧ memini

.....

tellus -uris f. ✧ aes aeris n.

.....

prius/priusquam ✧ dignitas -atis f.

.....

interficio ✧ proficiscor

.....

donec ✧ procul

.....

rarus -a -um ✧ inter

.....

aedes -is f. ✧ cohors -rtis f.

.....

hostis -is m./f. ✧ nam/namque

.....

arbitror ✧ vereor

.....

mille ✧ milia

.....

9

modus -i ✧ intellego

.....
quattuor ✧ colo

.....
edico ✧ foedus -a -um

.....
vulnus -neris n. ✧ gloria -ae

.....
magis ✧ socius -a -um

.....
crimen -inis n. ✧ diligo

.....
plerumque ✧ decerno

.....
edo ✧ fleo

.....
gladius -i ✧ fuga -ae

.....
colligo ✧ quasi

.....
ceterum ✧ accido

.....
ille illa illud ✧ honestus -a -um

.....
animus -i ✧ bonus -a -um

.....
scribo ✧ argentum -i

.....
sors sortis f. ✧ atque

.....
quondam

.....

10

soror -oris f. ✧ pulcher -chra -chrum

.....
quoque ✧ sanguis -inis m.

.....
ve ✧ hora -ae

.....
pugna -ae ✧ impleo

.....
nunc ✧ puer -i m.

.....
omnis -e ✧ olim

.....
integer -gra -grum ✧ invenio

.....
qui- quae- quoddam

.....
aeger -gra -grum ✧ natus -i

.....
qui- quae- quodcumque ✧ postea

.....
posterus -a -um ✧ ictus -us m.

.....
noceo ✧ pugno

.....
nobilis -e ✧ praecipio

.....
educio ✧ donum -i

.....
proelium -i ✧ nimius -a -um

.....
post ✧ intendo

.....

11

occido ✧ pecunia -ae

.....
nimis/nimum ✧ contingo

.....
familia -ae ✧ pectus -oris n.

.....
pecco ✧ orior

.....
nos ✧ nondum

.....
nolo

.....
opera -ae ✧ periculum -i

.....
fatum -i ✧ consto

.....
noster -tra -trum ✧ ordo -inis m.

.....
propter ✧ os ossis n.

.....
maiores -um m. ✧ cur

.....
nomen -inis n. ✧ ingens -ntis

.....
fama -ae ✧ impono

.....
numquam ✧ meus -a -um

.....
amicitia -ae ✧ domus -us f.

.....
ubi ✧ fateor

.....

12

vates -is m. ✧ divus -a -um

.....

cerno ✧ centum

.....

vivo ✧ iuvenis -is m.

.....

sidus -eris n. ✧ vinculum -i

.....

amitto ✧ signum -i

.....

iustus -a -um ✧ certus -a -um

.....

vita -ae ✧ umquam

.....

veto ✧ sic

.....

materia -ae

.....

careo ✧ annus -i

.....

parvus -a -um ✧ num

.....

permitto ✧ augeo

.....

mora -ae ✧ nullus -a -um

.....

sed ✧ ara -ae

.....

supero ✧ neque

.....

mereo ✧ metus -us m.

.....

13

sum ✧ quam

publicus -a -um ✧ sentio

voluntas -atis f. ✧ aperio

paulo/paulum ✧ nescio

sententia -ae ✧ exercitus -us m.

caedo ✧ oppidum -i

placeo ✧ aetas -tatis f.

pius -a -um ✧ adhibeo

iniuria -ae ✧ adeo

fluctus -us m. ✧ aura -ae

vere ✧ facio

ante ✧ altus -a -um

laboro ✧ valeo

pietas -tatis f. ✧ fax facis f.

numerus -i ✧ numen -inis n.

carus -a -um

14

moror ✧ miles -itis m.

.....

fames -is f. ✧ consumo

.....

audax -acis ✧ rex regis m.

.....

pereo ✧ latus -a -um

.....

plerus- plera- plerumque

.....

pudor pudoris m. ✧ qualis -e

.....

peto ✧ alter -era -erum

.....

sepulcrum -i ✧ aequae

.....

retineo ✧ campus -i

.....

dum ✧ magnus -a -um

.....

impero ✧ pareo

.....

multus -a -um ✧ superbus -a -um

.....

auctoritas -atis f. ✧ item

.....

pondus -deris n. ✧ odi

.....

caelestis -e ✧ sapientia -ae

.....

illic ✧ alienus -a -um

.....

15

divitiae -arum f. ✧ antiquus -a -um

.....
cura -ae ✧ dulcis -e

.....
fluo ✧ laetus -a -um

.....
securus -a -um ✧ apud

.....
posco ✧ capio

.....
sensus -us m. ✧ negotium -i

.....
lingua -ae ✧ mors mortis f.

.....
navis -is f. ✧ limen -inis n.

.....
gigno ✧ hic

.....
pars partis f. ✧ paene

.....
otium -i ✧ denique

.....
populus -i ✧ reliquus -a -um

.....
ita ✧ spero

.....
ob ✧ nosco

.....
paro ✧ senex -is m.

.....
consuetudo -inis f.

.....

16

par paris ✧ ostendo

parum ✧ mare -is n.

nuntius -i ✧ trado

memoria -ae ✧ novus -a -um

quis quid ✧ clamor -oris m.

maestus -a -um ✧ lux lucis f.

flos floris m. ✧ cresco

flamma -ae ✧ tuus -a -um

nihil/nil ✧ pono

sedeo ✧ itaque

enim ✧ consulo

porto ✧ caput -pitis n.

perpetuus -a -um ✧ morbus -i

ad ✧ volo

voco ✧ unus -a -um

sermo -onis m.

17

-que ✧ quin

.....

premo ✧ spargo

.....

precor ✧ praetor -oris m.

.....

spiritus -us m. ✧ canis -is m./f.

.....

vicinus -a -um ✧ acies -ei f.

.....

lateo ✧ morior

.....

liber -a -um ✧ mens -ntis f.

.....

oro ✧ mensa -ae

.....

pauci -ae -a ✧ subito

.....

barbarus -i ✧ auxilium -i

.....

libertas -atis f.

.....

beatus -a -um ✧ erro

.....

autem ✧ patria -ae

.....

nemo ✧ per

.....

licet ✧ pendo

.....

conor ✧ carmen -inis n.

.....

18

templum -i ✧ pateo

.....
necessitas -tatis f. ✧ amor -oris m.

.....
licet ✧ pax pacis f.

.....
defero ✧ praebeo

.....
cingo ✧ hodie

.....
potis -e ✧ miser -a -um

.....
iacio ✧ a/ab/abs

.....
misceo ✧ debeo

.....
de ✧ provincia -ae

.....
iam ✧ afficio

.....
exemplum -i ✧ insula -ae

.....
legio -onis f. ✧ iubeo

.....
miror ✧ avis -is f.

.....
oportet ✧ os oris n.

.....
pontus -i ✧ quis- quae- quidque

.....
decet

.....

19

currus -us m. ✧ fortis -e

.....

decus -oris n. ✧ traho

.....

impetus -us m. ✧ testis -is m.

.....

arbor -oris f. ✧ tertius -a -um

.....

supersum ✧ cupido -inis f.

.....

surgo ✧ moveo

.....

aegre ✧ moenia -ium

.....

satis/sat ✧ reor

.....

supra ✧ praeter

.....

refero ✧ supplicium -i

.....

mos moris m. ✧ rectus -a -um

.....

filia -ae ✧ longe

.....

tectum -i ✧ vel

.....

ultra ✧ natura -ae

.....

pello ✧ iter itineris n.

.....

nec ✧ filius, -ii

.....

20

egredior ✧ munus -eris n.

.....
duo duae duo ✧ iudicium -i.....
labor -oris m. ✧ ager agri m......
aptus -a -um ✧ infero.....
respondeo ✧ latus -eris n......
imperium -i ✧ tribunus -i.....
pauper -eris ✧ tres tria.....
adsum ✧ murus -i.....
iaceo ✧ vero.....
aureus -a -um ✧ interim.....
niger -gra -grum ✧ idem eadem idem.....
unda -ae ✧ voluptas -atis f......
nisi/ni ✧ ibi.....
frequens -ntis ✧ cum.....
do ✧ eo.....
dux ducis m./f. ✧ parens -ntis m./f.

.....

21

littera -ae ✧ patior

.....

coepi ✧ cogito

.....

aeternus -a -um ✧ pater -tris

.....

modo ✧ levis -e

.....

parco ✧ nascor

.....

mortalis -e ✧ litus -oris n.

.....

caedes -is f. ✧ praeterea

.....

frango ✧ muto

.....

ingredior ✧ nox noctis f.

.....

liber -bri m. ✧ possum

.....

amo ✧ occupo

.....

lex legis f. ✧ maneo

.....

vis f. ✧ umbra -ae

.....

simul ✧ undique

.....

verus -a -um ✧ malo

.....

lego

.....

22

suscipio ✧ casus -us m.

.....
nego ✧ pario.....
causa -ae ✧ metuo.....
malus -a -um ✧ ne.....
superi -orum m. ✧ cedo.....
incipio ✧ recipio.....
quomodo ✧ princeps -cipis.....
mollis -e ✧ moneo.....
rego ✧ praesto.....
experior ✧ comparo.....
praesens -ntis ✧ cogo.....
aether -eris n. ✧ praemium -i.....
mons -ntis m. ✧ narro.....
hospes -pitis m. ✧ recens -ntis.....
quisquis quidquid ✧ hortor.....
tum/tunc

.....

23

durus -a -um ✧ aspicio

.....
magnitudo -inis f. ✧ fingo

.....
incido ✧ adhuc

.....
vagus -a -um ✧ transeo

.....
plebs -bis f. ✧ lacrima -ae

.....
verbum -i ✧ ascendo

.....
confiteor ✧ arvum -i

.....
ars artis f. ✧ mulier -eris f.

.....
cupio ✧ senatus -us m.

.....
civitas -atis f. ✧ semper

.....
castrum -i ✧ ideo

.....
luna -ae ✧ inde

.....
fugio ✧ gero

.....
amnis -is m. ✧ tu

.....
dominus -i ✧ domina -ae

.....
nefas ✧ semel

.....

24

arx arcis f. ✧ forma -ae

.....
for ✧ coniunx -ugis m./f......
sedes -is f. ✧ coma -ae.....
accipio ✧ ius iuris n......
tollo ✧ timor -oris m......
appareo ✧ in.....
laus -udis f. ✧ color -oris m......
vaco ✧ homo -minis m......
postquam ✧ ipse ipsa ipsum.....
sacerdos -dotis m./f. ✧ quamvis.....
auris -is f. ✧ beneficium -i.....
sto ✧ praesidium -i.....
consilium -i ✧ stella -ae.....
quamquam ✧ tantum/tantummodo.....
aliter ✧ relinquo.....
humus -i f.

.....

25

forum -i ✧ amplus -a -um

.....
dolus -i ✧ facinus -noris n.

.....
revoco ✧ aufero

.....
poena -ae ✧ acer acris acre

.....
laudo ✧ addo

.....
lapis -idis m. ✧ contineo

.....
instituo ✧ inquam

.....
initium -i ✧ validus -a -um

.....
proprius -a -um ✧ opus -eris n.

.....
culpa -ae ✧ plenus -a -um

.....
deduco ✧ iungo

.....
appello ✧ vitium -i

.....
usus -us m. ✧ defendo

.....
antequam

.....
fortuna -ae ✧ decem

.....
intro (v.) ✧ sol solis m.

.....

26

iuvo ✧ dignus -a -um

.....
poeta -ae m. ✧ factum -i

.....
legatus -i ✧ falsus -a -um

.....
ripa -ae ✧ principium -i

.....
gaudium -i ✧ castus -a -um

.....
convenio ✧ finis -is m.

.....
gaudeo ✧ fore

.....
celer -is -e ✧ dubius -a -um

.....
eques equitis m. ✧ ceterus -a -um

.....
res rei f. ✧ respicio

.....
contemno ✧ ingenium -i

.....
invidia -ae ✧ ego

.....
iste -ta -tud ✧ imperator -oris m.

.....
indico ✧ iugum -i

.....
iudico ✧ caelum -i

.....
fere

.....

27

femina -ae ✧ cibus -i

.....

facilis -e ✧ excipio

.....

e/ex ✧ deus -i

.....

longus -a -um ✧ effundo

.....

lumen luminis n. ✧ caveo

.....

furor -oris m. ✧ flumen -inis n.

.....

divido ✧ gens gentis f.

.....

terreo ✧ consul -ulis

.....

aqua -ae ✧ nudus -a -um

.....

pertineo ✧ terra -ae

.....

desum ✧ ergo

.....

feliciter ✧ felix -icis

.....

advenio ✧ ventus -i

.....

sanus -a -um ✧ rursus

.....

aer aeris m. ✧ bos bovis m.

.....

statim ✧ dea -ae

.....

28

quaero ✧ vestigium -i

.....
ferus -a -um ✧ reverto.....
equus -i ✧ fabula -ae.....
extremus -a -um ✧ fruor.....
accedo ✧ etiam.....
ac ✧ dolor -oris m......
exspecto ✧ genus -neris n......
inferus -a -um ✧ deinde/dein.....
qua ✧ corpus -oris n......
puto ✧ quare.....
vacuus -a -um ✧ turpis -e.....
circa ✧ veho.....
pretium -i ✧ venio.....
tener -a -um ✧ citus -a -um.....
velut ✧ dies -ei.....
corrumpo

.....

29

imago -inis f. ✧ astrum -i

.....

illuc ✧ humanus -a -um

.....

communis -e ✧ fallo

.....

audio ✧ rideo

.....

fundo ✧ gratia -ae

.....

fors -rtis f. ✧ conficio

.....

huc ✧ committo

.....

tristis -e ✧ funus -eris n.

.....

confero ✧ vanus -a -um

.....

tenebrae -arum ✧ habeo

.....

cor cordis n. ✧ curo

.....

doleo ✧ et

.....

tendo ✧ an

.....

laedo ✧ sinus -us m.

.....

condicio -onis f.

.....

gravis -e ✧ quippe

.....

30

sino ✧ fugo

.....

hic haec hoc ✧ haud

.....

brevis -e ✧ consequor

.....

tempestas -tatis f. ✧ condo

.....

gratus -a -um ✧ singuli -ae -a

.....

intra ✧ quantum

.....

intersum ✧ damno

.....

custos -odis m. ✧ totus -a -um

.....

votum -i ✧ uxor -oris f.

.....

alo ✧ studeo

.....

porta -ae ✧ interrogo

.....

fides -ei ✧ copia -ae

.....

dives -vitis ✧ anima -ae

.....

fidelis -e ✧ nemus -oris n.

.....

ne ✧ ardeo

.....

reus -i

.....

31

super ✧ cano

.....

perdo ✧ fessus -a -um

.....

magister -tri ✧ forsitan/fortasse

.....

abeo ✧ disciplina -ae

.....

urbs -bis f. ✧ adduco

.....

servo ✧ auctor -oris m.

.....

frumentum -i ✧ affero

.....

frons -ntis f. ✧ propono

.....

propero ✧ frustra

.....

absum ✧ prope

.....

dico ✧ utilis -e

.....

cognosco ✧ forte

.....

albus -a -um ✧ discedo

.....

dimitto ✧ fructus -us m.

.....

aevum -i ✧ utor

.....

dormio

.....

32

ecce ✧ sive

.....
clarus -a -um ✧ quia.....
turba -ae ✧ eligo.....
credo ✧ promitto.....
damnum -i ✧ deficio.....
cornu -us ✧ quantus -a -um.....
quando ✧ servus -i.....
usque ✧ certo.....
necesse ✧ pergo.....
audeo ✧ dexter -tra -trum.....
mox ✧ tego.....
adeo ✧ egregius -a -um.....
certe ✧ alius -a -ud.....
classis -is f. ✧ iudex -dicis m......
civis -is m./f. ✧ agito.....
membrum -i ✧ aequor -oris n.
.....

b) Main part: exercises (*Pensa*) for more advanced vocabulary1/ Structure for each *Pensum*

On the left-hand page you will be given a text to read, with a short introduction to give you the context. You will see that ten of the words in the text are in italics. The texts have been taken from classical authors, and only in some cases has a line been ellided or has some Latin word been added to make the text a little easier for the student (for instance, the often omitted form *esse* in compound infinitives). These scarce additions always appear between square brackets [like this].

After the text we deal with those ten words in italics, words that may be new for you. Regarding what words may be new for a student that has covered the usual introductory course and what words are not, it will depend on the book that the student has used. The ten words chosen in each text will never be very basic ones like *urbs* or *magnus* while others like *nanciscor* have a higher probability of being unknown to most students at the intermediate stage for which this book is intended. Concerning middle-level words like *temere* or *erumpo*, they may be known to some and new to others.

By means of synonyms or opposites or a very short explanation we try to offer the meaning for each word, but not an English translation. The purpose of glossing the words in Latin itself rather than just giving an English translation is not only to try to make you go through the text without the need of an exact translation into English but also to make more Latin vocabulary go through your mind and increase your knowledge of synonyms and opposites. In fact it is in the exercises where you will find an English equivalent for each word.

On the right-hand page you are asked to do some exercises in which you are requested to use the ten glossed words, just once each, and here you will find an English equivalent for each. Some exercises (*Pensa* 1-20 and 51-60) will be a combination of incomplete Latin sentences to be filled as indicated and whole English sentences to be translated into Latin. The sentences are rather simple, because the purpose is not to practise grammar or high-level prose composition but just to make you practise the vocabulary, something fast that makes the language run fluidly through your mind. For the English sentences to be translated into Latin the terms for which you must use one of the ten glossed words

are indicated in italics.

Other exercises will consist of a continuous Latin text with gaps to be filled (again, each of the ten glossed words must be used just once). To offer some variety of difficulty (or just some fast exercises) sometimes the words will be in the same order as they appear glossed (*Pensa* 21-40) and sometimes in a different order (*Pensa* 41-50).

Finally, after these exercises that deal with the ten glossed words you will find a final short exercise in which you are requested to produce the Latin translation for six English words. You will observe that the requested words are really easy words, much more frequent than the ten glossed ones (and most probably included into the 997 elementary words of the preliminary part of the book), and they are related to specific words in the text other than the ten glossed ones. The purpose is just to reinforce the knowledge of basic vocabulary, as it is a proved fact that, especially for Prose Composition, lack of knowledge of even very basic terms is really a hindrance for fluency.

Note: Some of the English sentences in the exercises may appear in a not very natural English. English sentences have been “forced” in some cases to make the needed Latin word more evident.

2/ How to proceed?

There are several possibilities, what follows is just a suggestion.

a/ After reading the introductory heading just to know what the text goes about, read the text trying to get a general idea about it. **b/** Study the glossed words. **c/** Read the text again, now knowing what the ten words mean. You should now get a wider understanding of the content. **d/** Do the exercises, through which you will get an English translation for those ten words. **e/** Read the text for third and final time.

Or possibly you will prefer to start studying the meaning of the ten selected words, doing the exercises and reading the text just as final step. Do as you feel more comfortable.

Pensum 1

Bellum Iugurthinum, by Sallust. Metellus, after a battle in which he has defeated Iugurtha, makes some arrangements:

Metellus in isdem castris *quatriduo* moratus *saucios* cum cura *reficit*, *meritos* in proeliis more militiae *donat*, universos in contione laudat atque agit gratias; hortatur [ut] ad cetera, quae levia sunt, parem *animum gerant*; pro victoria satis iam pugnatum [esse], reliquos labores pro praeda *fore*. Tamen interim transfugas et alios *opportunos*, Iugurtha ubi gentium [esset] aut quid agitare, cum paucisne esset an exercitum haberet, *ut sese victus gereret*, exploratum misit.

quatriduo = per quattuor dies

saucius = vulneratus

reficio = sano ↔ vulnero

meritus = is qui praemium meretur, qui aliquid boni fecit

dono = remuneror, donis laudo ↔ vitupero

animum gero = animum habeo, animum pono

fore = futurum esse

opportunus mihi = is qui mihi favet, qui me iuvat

ut = quo modo

me gero = me habeo

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ Dux omnes [wounded] milites [healed]

b/ I think that my son *will be* a brave man.

.....

c/ [During four days] pugnanimus et audacter [we behaved]

.....

d/ Tell me *how* I can *reward* them.

.....

e/ [I feel confident], quia hi cives sunt [favourable]

mihi.

f/ I gave a present *to those who deserved it*.

.....

Translate these easy words related to the text:

booty speech

to plan camp

to remain few

Pensum 2

Epitaph in which a gravestone tells passersby about the buried person:

Hospes, quod dico *paullum* est; *adsta* ac *perlege*.

Hic est sepulchrum haud pulchrum pulchrae feminae.

Nomen parentes nominarunt Claudiam.

Suum maritum corde *dilexit* suo.

Natos duos creavit; horum alterum

in terra *linquit*, alium sub terra *locat*.

Sermone *lepido* [fuit], tum autem *incessu commodo*.

Domum servavit, lanam fecit. Dixi. Abi.

paullus ↔ *longus*

adsto = *maneo, consisto*

perlego = *lego*

diligo ↔ *odi*

natus = *filius*

linquo = *relinquo*

loco = *pono*

lepidus ↔ *odiosus*

incessus = *modus loquendi, modus ambulandi*

commodus = *idoneus, aptus*

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ Volo te [to remain] hic [a short] tempus.

b/ Have you already *read* that *pleasant* book?

.....

c/ Hoc est [a convenient] tempus anni ad urbem [to leave]

.....

d/ This father *loves* his *sons*.

.....

e/ [The behaviour] eius mihi displicet.

f/ *Put* this here, please.

.....

Translate these easy words related to the text:

talk not

guest to keep safe

heart husband

Pensum 3

Cicero tries to persuade the Senate that there can be nobody better than Pompeius to command the army in the war they must wage:

Qua re cum et bellum sit ita necessarium, ut negligi non possit, ita magnum, ut accuratissime sit administrandum, et cum ei imperatorem *praeficere* possitis, in quo sit *eximia* belli scientia, singularis virtus, clarissima auctoritas, egregia fortuna, dubitatis, Quirites, quin *hoc tantum boni*, quod vobis a dis immortalibus *oblatum* et datum est, in rem publicam conservandam atque amplificandam *conferatis*? Quod si Romae Cn. Pompeius *privatus* esset hoc tempore, tamen ad tantum bellum is erat *deligendus* atque mittendus; nunc cum ad ceteras summas *utilitates* haec quoque opportunitas *adiungatur*, ut in eis ipsis locis adsit, ut habeat exercitum, quid exspectamus?

qua re = *hac de causa*

te legioni praeficio = *te facio ducem legionis*

eximius ↔ *pessimus*

hoc tantum boni = *talis optimus homo*

offero ↔ *adimo*

confero = *pono, mitto*

privatus = *civis sine publico munere*

deligo = *eligo, praefero, malo*

utilitas, -atis = *praestantia, id quod utile est*

adiungo ↔ *separo, dissocio*

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ Necessesse est [to join] pecuniam et amicitiam.

b/ *Because of this* I will *give you the command* of the army.

.....

c/ Tibi senatus multum pecuniae [will offer]

d/ *Private* citizens offer many *advantages* to the state.

.....

e/ Nusquam vidi [such an excellent man] ! Debemus eum
[appoint] in bellum pugnandum.

f/ I will *choose* somebody who has an *excellent* knowledge of literature.

.....

Translate these easy words related to the text:

why not to doubt

brilliant highest

bravery knowledge

Pensum 4

Pliny seems to have some illness in his eyes that compels him to take precautions in order to avoid receiving too much light:

Pareo, collega carissime, et infirmitati oculorum ut iubes *consulo*. Nam et *huc tecto* vehiculo undique *inclusus* quasi in cubiculo perveni et hic non stilo modo verum etiam *lectionibus* difficulter sed abstineo, solisque auribus studeo. Cubicula *obductis velis* opaca nec tamen obscura facio. *Cryptoporticus* quoque, *adopertis* inferioribus fenestris, tantum umbrae quantum luminis habet. Sic *paulatim* lucem ferre *condisco*.

consulo huic ↔ *hoc neglego*

huc = *ad hunc locum*

tego = *operio, occulto*

includo ↔ *libero*

lectio = *actus legendi*

velum obduco = *fenestram velo operio ne ulla lux intret*

cryptoporticus = *interior porticus*

adoperio = *operio*

paulatim ↔ *repente*

condisco = *disco, adsuesco*

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ Quaeso, veni [here] et [draw the curtains]

b/ I always read in the interior porticus.
.....

c/ Romae multa [covered] vehicula videre possumus.

d/ He ordered the slave to cover the windows step by step.
.....

e/ Ego [locked] eos in cubiculo ut oboedire

[they might learn]

f/ Soldiers always pay attention to the general.
.....

Translate these easy words related to the text:

room window

illness from all sides

ear to obey

Pensum 5

Horace, in this Ode, seems to rejoice the fact that Lyce, a woman, is already getting old and is no longer attractive:

Audivere, Lyce, di mea vota, di
audivere, Lyce: fis *anus* et tamen
vis formosa videri
ludisque et bibis *impudens*.
Et *cantu* tremulo *potus* Cupidinem
lentum (qui lente appropinquat) sollicitas.

.....

Importunus enim transvolat aridas
quercus, et refugit te, quia *luridi*
dentes te, quia *rugae*
turpant et capitis nives.

votum = id quod a deis peto

anus ↔ *iuvenis mulier*

impudens = *sine pudicitia*

cantus, -us = *carmen*

potus, -a, -um = *qui multum vini bibit* ↔ *sobrius*

importunus ↔ *cupidus*

quercus, -us f. = *genus quoddam arboris*

luridus = *colore flavo, sine pulchro colore*

ruga = *id quod senes in pelle habent*

turpo eum = *efficio ut foedus videatur*

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ Hunc locum [disdainfully] relinquimus, nam nobis placet.

b/ They cut *the oak* because they were *drunk*.

.....

c/ Dei audiverunt Horatii [prayers] contra illam

[old woman]

d/ He has *yellow teeth*, and this *makes* him *ugly*.

.....

e/ Multum vini biberunt [without any shame] et [songs]

..... composuerunt.

f/ You are so old that you have many *wrinkles*.

.....

Translate these easy words related to the text:

tooth indifferent

to become because

snow to avoid

Pensum 6

Caesar is trying to prevent Dumnorix (currently an ally, but always a doubtful one), the leader of the Aedui, from becoming too important, and to keep him under control:

Qua re cognita Caesar, quod tantum civitati Aeduae dignitatis *tribuebat*, *coercendum* atque deterrendum [esse] quibuscumque rebus posset Dumnorigem *statuebat*; quod longius eius *amentiam* progredi videbat, [statuebat] *prospiciendum* [esse], ne quid sibi ac rei publicae nocere posset. Itaque dies circiter XXV in eo loco *commoratus*, quod Corus ventus navigationem impediabat, qui magnam partem omnis temporis in his locis *flare consuevit*, *dabat operam* ut in officio Dumnorigem contineret, nihilo tamen *setius* omnia eius consilia [ut] cognosceret.

tribuo ↔ *adimo*

coerceo = *reprimo, impedio*

statuo hoc facere = *consilium capio hoc faciendi*

amentia = *dementia, insanitas*

prospicio = *provideo*

commoror ↔ *abeo*

ventus flat ↔ *ventus non movetur*

consuesco cotidie ambulare = *cotidie ambulo*

operam do = *efficio*

setius = *minus*

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ Ventus [was blowing] fortiter dum [I was waiting]

.....

b/ He did this because of *madness*, he *repressed* the whole army.

.....

c/ [I used to] [give] binos libros cuique mulieri.

d/ *Foreseeing* the war, they *decided* to go to Rome.

.....

e/ Debes [make] ut strenue pugnent.

f/ I have come because of him, and not *less* because of you.

.....

Translate these easy words related to the text:

to harm duty

to prevent whoever

wind to advance

Pensum 7

Sallust, *Bellum Iugurthinum*. After a series of easy victories, Marius' fame expands: his soldiers love him, his enemies fear him, etc.

Postquam tantam rem Marius sine ullo suorum *incommodo peregit*, magnus et clarus antea, maior et clarior haberi coepit. Omnia [bene facta sed] non bene *consulta* in virtutem *trahebantur*; milites, *modesto* imperio habiti (ducti, recti) simul et *locupletes*, ad caelum ferre; Numidae magis quam mortalem timere; postremo omnes, socii atque hostes, credere illi aut mentem divinam esse aut deorum *nutu* cuncta *portendi*. Sed consul, ubi ea res bene evenit, ad alia oppida *pergit*; pauca *repugnantibus* Numidis capit.

incommodum = *detrimentum, perniciēs*

perago = *finio, conficio*

consulo = *dirimo, statuo*

traho = *ago*

modestus ↔ *crudelis*

locuples = *dives* ↔ *pauper*

nutus, -us = *nuntius, signum*

portendo, -ere = *nuntio*

pergo ↔ *moror*

repugno = *contra pugno*

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ [It was announced] Gallos nullum [casualty]
passos esse.

b/ They *went on* and *fought back*.

.....

c/ Tam magnam operam [I finished] ut [rich]
factus sim.

d/ *The signs* of the gods were very clear, and we *decided* to depart.

.....

e/ [I put down] hanc victoriam in eius scientiam belli.

f/ He is a *gentle* master.

.....

Translate these easy words related to the text:

finally any

I began to result

to believe everything

Pensum 8

Livy, *Ab Urbe Condita XXXIII*. Quinctius thinks that this town will be handed over to him easily, but things turn out to go the other way round, he himself ends up being in danger and finally he gives up:

Quinctius ad Thebas Phthioticas castra cum movisset, spem *nactus* per Timonem, principem civitatis, prodi urbem, cum paucis equitum levisque armaturae ad muros *successit*. Ibi adeo frustrata spes est ut non certamen modo cum *erumpentibus* sed periculum quoque atrox *subiret* (subivisset), *ni* castris exciti repente pedites equitesque in tempore *subvenissent*. Et postquam nihil *conceptae temere* spei succedebat, urbis quidem amplius temptandae in praesentia *conatu abstitit*.

nanciscor = *obtineo* ↔ *perdo*

succedo ↔ *recedo*

erumpo = *repente exeo*

subeo = *experior, patior*

ni = *nisi*

subvenio = *ad adiuvandum eo*

concipio < *cum-capio*

temere ↔ *prudenter*

conatus, -us < *conor*

absisto = *abstineo*

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ Heri [I obtained] omnes hos libros, sed postea [I experienced]
 magnam cladem.

b/ I would have died *if* my friends had *not come to help* me.

c/ Quinctius [conceived] hanc spem [rashly]

d/ They *burst out of* the city and *advanced* quickly.

e/ Velim alium [attempt] facere.

f/ You must *abstain* from wine.

Translate these easy words related to the text:

light wall

to take place cavalry soldier

fight to betray

Pensum 9

In the first epigram, Martial mocks a friend who is asking him for a loan. In the second one, he seems to hate somebody called Zoilus.

Mille tibi *nummos hesterna* luce roganti
in sex aut septem, Caeciliane, dies
“Non habeo” dixi: sed tu, *causatus* amici
adventum, lancem paucaque vasa rogas.
Stultus es? An stultum me credis, amice? Negavi
mille tibi nummos, milia quinque dabo?

Numquam divitias deos rogavi
contentus modicis meoque laetus:
paupertas, veniam dabis, *recede*.
Causast quae *subiti* novique voti?
Pendentem volo Zoilum videre.

nummus = *parva pars pecuniae*
hesternus < *heri*
causor = *praetextus causae dico*
adventus < *advenio*
lanx = *vasa, pocula, patinae... omnia haec*
contentus = *laetus*
modicus ↔ *magnus, ostentus*
recedo ↔ *progredior*
causast < *causa est*
subitus = *repentinus*

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ Volo tibi meum [modest] [dinner service]
monstrare.

b/ *What is the reason for this defeat?*

.....

c/ [Happy] sumus eius [arrival] causa.

d/ *Yesterday the army withdrew from the city.*

.....

e/ Paupertatem [giving as an excuse] , noluit mihi debitos [coins]
..... reddere.

f/ *His sudden death was something very bad for the state.*

.....

Translate these easy words related to the text:

wealth foolish

poverty cup

to ask for coin

Pensum 10

In Plautus, Sosias is happy that the war is over: unexpectedly, they have won, and moreover his master seems to bear most of the credit for the victory.

Quod numquam *opinatus fui* neque alius quisquam civium sibi *eventurum*, id *contigit*, ut salvi *poteremur* domi. Victores victis hostibus legiones reveniunt domum, *duello* extincto maximo atque internecatis hostibus. Quod multa Thebano populo acerba *obiecit* funera, id vi et virtute militum victum atque expugnatum oppidum est imperio atque auspicio mei *eri* Amphitruonis maxime. Praedaque agroque *adoriaque affecit popularis* (populares) suos.

opinor = *puto*

evenio = *fio*

contingo = *ad finem pervenio*

potior = *adipiscor, obtineo*

duellum = *bellum*

obicio < *ob-iacio*

erus = *dominus*

adoria = *gloria*

afficio: te afficio divitiis = *te divitem facio*

popularis = *homo qui in eadem urbe habitat*

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ Numquam [I thought] nos [war] contra Gallos gesturos esse.

b/ I hate my *master*, as he *is* always *casting* evil upon me.

.....

c/ Mei [compatriots] magna praeda [obtained]

d/ What *happened*? What *has taken place*?

.....

e/ Omnes milites volunt [glory] potiri.

f/ The teacher *makes* his students *be* clever.

.....

Translate these easy words related to the text:

winner safe

especially anyone

to finish to come back

Pensum 11

Seneca tells us why we must not fear death so much, and also gives some examples of people who despise life rather than trying to remain alive at any price:

Profice modo; intelleges quaedam ideo minus timenda [esse], quia multum metus adferunt. Nullum malum est magnum, quod extremum est. Mors ad te venit; timenda erat (esset), si tecum esse posset; sed necesse est aut non perveniat aut transeat. "Difficile est," inquis, "animum perducere ad contemptiorem animae." Non vides, quam (quantum) ex frivolis causis contemnatur? Alius ante amicae fores laqueo pependit, alius se praecipitavit e tecto, ne dominum stomachantem diutius audiret, alius ne reduceretur e fuga ferrum adegit in viscera. Non putas virtutem hoc effecturam [esse], quod efficit nimia formido?

proficio = proficiscor

ideo = hac de causa

adfero < ad-fero

contemptio ↔ admiratio

fores = ianua

laqueus = funis quo a collo pendentes damnatos necamus

stomachor = irascor

adigo < ad-ago

nimius ↔ non satis

formido = timor

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ [Contempt] sentio vitae [because of this] , quia
infelix sum.

b/ *Excessive* bravery is not always good.

.....

c/ Haec cladis [has brought] [fear] civibus.

d/ She *advanced* until *the door*.

.....

e/ [He was angry] , hac de causa [he sticked] gladium
in pectus eius.

f/ We could see the corpse hanging *by a noose*.

.....

Translate these easy words related to the text:

to despise to hang

for longer roof

just, only to go by

Pensum 12

Aeneid, Book IX. Seeing his men fleeing from the battle, Mnestheus addresses and reprimands them:

Tandem *ductores* audita *caede* suorum
conveniunt Teucri, Mnestheus acerque Serestus,
palantisque vident socios hostemque *receptum*.
et Mnestheus: "quo deinde fugam, quo tenditis?" inquit.
"quos alios muros, quaeve ultra moenia habetis?
unus homo et vestris, o cives, *undique saeptus*
aggeribus tantas *strages* impune per urbem
ediderit ? iuvenum primos tot miserit Orco?
non infelicis patriae veterumque deorum
et magni Aeneae, *segnes*, miseretque pudetque?"

ductor = *dux*

caedis = *clades, mors*

palor = *erro, nescio quo ire debeam*

receptus sum = *intravi*

undique = *ab omnibus partibus*

saepio = *includo, circumdo*

agger = *vallum terra factum*

strages = *clades, mors*

edo = *facio*

segnis ↔ *audax*

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ Magnam [slaughter] per totam urbem [they made]

.....

b/ Although they were *cowardly*, they *surrounded* the enemy.

.....

c/ [Defeat] causa, omnes [were going up and down]

d/ The Trojans were stopped *by the earth rampart*.

.....

e/ Conati sumus impetum facere in duos [generals] [from all sides]

.....

f/ I saw those soldiers *after they had entered* the city.

.....

Translate these easy words related to the text:

old to go to

further finally

so many ally

Pensum 13

Petronius, *Satyricon*. A group of people is trying to avoid having to go to a dinner they do not want to attend, but as soon as somebody tells them in whose house the dinner will take place they change their mind:

Venerat iam tertius dies, id est expectatio liberae cenae, sed [nobis] tot vulneribus *confossis* fuga magis placebat quam *quies*. Itaque cum *maesti* deliberaremus quonam genere praesentem evitarem procellam, unus servus Agamemnonis interpellavit [nos] trepidantes et: "Quid? Vos, inquit, nescitis hodie apud quem fiat? Trimalchio, *lautissimus* homo, *horologium* in triclinio et *bucinatorem* habet *subornatum*, ut *subinde* sciat quantum de vita perdiderit!" *Amicimur* ergo diligenter *obliti* omnium malorum.

confodio = *vulnero*

quies, -etis ↔ *motus*

maestus ↔ *laetus*

lautus = *pulcher, formosus, urbanus*

horologium = *instrumentum ad tempus demetiendum*

bucinator = *homo qui bucinam canit*

suborno < *sub-orno*

subinde = *statim, continuo*

amicio = *vestem induo*

obliviscor ↔ *memini*

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ [I forgot] ubi posuerim [the watch] heri.

b/ The father *dressed* the *sad* child.

.....

c/ [The trumpeter] cito vocavit omnes [wounded men]

.....

d/ *Immediately* we saw many *elegant* citizens.

.....

e/ Amo [calm], odi strepitum.

f/ We decided to *adorn* the house.

.....

Translate these easy words related to the text:

not to know to tremble

by storm

wound to lose

Pensum 14

A description of a battle between Metellus and Iugurtha, in which Sallust points out the differences between both armies and tells us the final result:

Eo modo inter se duo imperatores, summi viri, certabant, ipsi pares, ceterum *opibus disparibus*. Nam Metello virtus militum erat, locus adversus; Iugurthae alia omnia *praeter* milites opportuna. Denique Romani, ubi intellegunt neque sibi *perfugium* esse neque ab hoste *copiam* pugnandi fieri -et iam die vesper erat-, adverso colle (ad adversum collem), sicuti praeceptum fuerat, *evadunt*. *Amisso* loco, Numidae fusi fugatique [sunt]; pauci *interiere*, plerosque velocitas et regio hostibus *ignara tutata sunt*.

opes = *copiae*

dispar ↔ *similis*

omnes praeter meos amicos = *omnes meis amicis exceptis*

perfugium = *locus quo fugere possumus*

copia = *facultas*

evado < *e-vado*

amitto = *perdo*

intereo = *morior*

ignarus ↔ *notus*

tutor = *protego, tueor*

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ Omnes duces, [except] malos, semper suos milites [protect]

.....

b/ I have no *possibility* of sleeping in an *unknown* place.

.....

c/ [The troops] Caesaris [different] sunt tuis.

d/ He *lost* his weapons and he *died*.

.....

e/ [He escaped] e castris.

f/ He didn't find any *place to flee*.

.....

Translate these easy words related to the text:

unfavourable favourable

equal to fight

to order evening

Pensum 15

Aulus Gellius, in his *Attic nights*, explains that he and his friends, while in Greece, were often invited to somebody's place where the temperature was really high:

Herodes Atticus, vir et Graeca *facundia* et consulari honore *praeditus*, *accersebat* saepe, nos cum apud magistros Athenis essemus, in villas ei urbi proximas me et clarissimum virum Servilianum *compluresque* alios *nostrates* qui Roma in Graeciam ad capiendum ingenii cultum *concesserant*. Atque ibi tunc, cum essemus apud eum in villa cui nomen est Cephisia, et *aestu* anni et *sidere* autumnii flagrantissimo, *propulsabamus* incommoda caloris *lucorum* umbra ingentium.

facundia = *eloquentia*

homo sapientia praeditus = *homo qui sapientiam habet*

accerso = *invito, voco*

complures = *multi*

nostras, -atis = *nostris cives*

concedo = *abeo*

aestus ↔ *frigus*

sidus = *stella*

propulso = *repulso, repello*

lucus = *umbra arboribus facta*

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ Omnes hac urbe [had left] propter [heat]

b/ Many students headed for *the shade of the trees*.

.....

c/ Mei discipuli [gifted] sunt magna [eloquence]

d/ I *summoned* all those who *had driven* the enemy *back*.

.....

e/ Multa [stars] in caelo videmus.

f/ I do not want to fight against our *countrymen*.

.....

Translate these easy words related to the text:

shadow famous

very big cultivation

to acquire heat

Pensum 16

After telling his brother how happy he is to have received a letter from him, Cicero starts recounting political affairs of the senate:

O litteras mihi tuas iucundissimas, exspectatas, ac primo quidem cum *desiderio*, nunc vero etiam cum timore! Atque has scito litteras me solas accepisse post illas, quas tuus nauta *attulit*, Olbia datas. Sed cetera (ut scribis) *praesenti sermoni* reserventur. Hoc tamen non *queo* differre. Id. Maiis *senatus frequens* divinus fuit in supplicatione Gabinio *deneganda*. *Adiurat* Procilius hoc nemini *accidisse*. *Foris* valde *plauditur*.

desiderium = *cupiditas*

affero < *ad-fero*

praesens sermo = *sermo in quo duo loquentes praesentes sunt (nullo modo per epistulas)*

queo = *possum*

senatus frequens = *totus senatus, nullo senatore absente*

denego ↔ *accipio*

adiuro < *ad-iuro*

accido = *fio*

foris = *extra aedificium, in viis*

plaudo = *laudo manus meas percutiens*

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ Quid [happened] heri in hac urbe? Non [I can] tibi dicere.

b/ *The senate, in a plenary session, rejected that law.*

.....

c/ Cives [applauded] [the desire] eius illae urbis capiendae.

d/ *In a conversation face to face, I swore that he had killed Caesar.*

.....

e/ Sol lucet, et omnes discipuli sunt [outside]

f/ I *brought* him five books.

.....

Translate these easy words related to the text:

nobody strongly

fear pleasant

to expect indeed

Pensum 17

In this letter, Brutus tells Cicero what he needs, and moreover makes some remarks about the cruel Dolabella:

Duabus rebus *egemus*, Cicero, pecunia et *supplemento*: quarum altera potest abs te *expediri*, ut aliqua pars militum *istinc* mittatur nobis, vel secreto consilio *adversus* Pansam vel actione in senatu, ab ipso senatu altera, quae magis est necessaria neque meo exercitui magis quam reliquorum (exercitibus aliorum). Hoc magis doleo Asiam nos *amisisse*: quam sic *vexari* a Dolabella audio, ut iam non videatur crudelissimum eius *facinus interfectio* Trebonii. Vetus (praenomen) Antistius me tamen pecunia *sublevavit*.

egeo ↔ *habeo*

supplementum = *novae copiae*

expedio = *paro, mitto*

istinc = *a loco ubi tu es*

adversus eum = *coram eo*

amitto ↔ *obtineo*

vexo = *afflicto, mulco*

facinus = *crimen*

interfectio = *nex*

sublevo = *adiuvo*

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ Saepe [in front of] populum locutus sum de hac [assassination]

.....

b/ Can you send me *reinforcement troops from where you are?*

.....

c/ Omnem pecuniam [I have lost] Potes me [to help]

..... ?

d/ I *lack* books, can you *get* some?

.....

e/ Hic magister semper discipulos [treats cruelly]

f/ I had never seen such a horrible *crime*.

.....

Translate these easy words related to the text:

to seem some

to regret remaining

either/or than

Pensum 18

Aeneid, Book XII. The description of soldiers going up and down through the battle after Aeneas has made a short speech:

Haec ubi *dicta* dedit, portis sese *extulit* ingens,
telum *immane* manu *quatiens*; simul *agmine* denso
Antheusque Mnestheusque ruunt, omnisque relictis
turba fluit castris. Tum caeco pulvere campus
miscetur *pulsuque* pedum *tremet excita tellus*.
vidit ab adverso venientis *aggere* Turnus,
videre (viderunt) Ausonii, gelidusque per *ima* cucurrit
ossa tremor.

dictum = quod dictum est, verba

effero < *ex-fero*

immanis ↔ *parvus, debilis*

quatio = fortiter moveo, agito

agmen = milites ordine positi, ad pugnandum parati

pulsus = percutio pede super terram facta ambulando aut currendo

excio = voco, expergefio

tellus = terra

agger = vallum terra factum

imus ↔ superior

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ Omnia arma domo [I took out]

b/ *A very large column of soldiers was advancing.*

.....

c/ [I awoke] terram [with my steps]

d/ *The earth was suddenly shaken.*

.....

e/ [What he said] mihi displicuit.

f/ *The lower part of the rampart was very strong.*

.....

Translate these easy words related to the text:

dust to mix

freezing gate

weapon foot

Pensum 19

In this letter, Pliny makes some reflections to a friend about the inconveniency of reprimanding sons too harshly:

Castigabat quidam filium suum, quod *paulo sumptuosius* equos et canes emeret. Huic ego iuvene *digresso*: "Heus tu, numquamne fecisti, quod a patre *corrip*i posset? Fecisti, dico? Non *interdum* facis, quod filius tuus, si repente pater ille, tu filius, *pari* gravitate reprehendat? Non omnes homines aliquo errore ducuntur? Non hic in illo sibi, in hoc alius *indulget*?" Haec tibi, *admonitus* immodicae severitatis exemplo, pro amore mutuo scripsi, ne quando tu quoque filium tuum acerbius duriusque tractares. Cogita et illum puerum esse et te fuisse.

paulo ↔ *multum*

sumptuosus = *carus*, *multum pecuniae constat*

emo ↔ *vendo*

digredior = *abeo*

corripio = *censuro*, *vitupero*

interdum = *aliquando*

par = *similis*

indulgeo ↔ *prohibeo*

admoneo = *moneo*

quando = *aliquando*

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ [Sometimes] ego [criticize] quod meus filius facit.

b/ *After Caesar had left, I warned them.*

.....

c/ Si [at some point] vis hunc librum legere, dic mihi.

d/ *I allow myself to buy these books.*

.....

e/ Puto hunc librum esse [a little] [too expensive]

f/ *I have found nobody similar to him.*

.....

Translate these easy words related to the text:

severity without measure

cruel somebody

dog mistake

Pensum 20

In this part of the *Scriptores Historiae Augustae*, we find this narration of the first measures that Hadrian adopted when he reached the supreme power:

Adeptus imperium ad priscum se statim morem instituit et tenendae per orbem terrarum paci operam impendit. Nam deficientibus iis nationibus quas Traianus subegerat, Mauri lacessebant, Sarmatae bellum inferebant, Britanni teneri sub Romana ditione non poterant, Aegyptus seditionibus urgebatur, Libya denique ac Palaestina rebelles animos efferebant. Quare omnia trans Euphraten ac Tigrim reliquit exemplo, ut dicebat, Catonis, qui Macedones liberos pronuntiavit, quia tueri non poterant.

adipiscor = obtineo

priscus ↔ novissimus

impendo = pono

deficio = secessionem facio

subigo ↔ libero

laccio = vulnero

ditio = auctoritas

urgeo = opprimo, compello

effero < ex-fero

tueo (≠ tueor) = protego, servo

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ Meam [authority] imponere nolo, nolo quemquam [to wound]

.....

b/ That general *is urging Greece to revolt.*

.....

c/ Operam [apply] volo huic libro scribendo.

d/ He always *shows* a bad character.

.....

e/ Heri [I obtained] illum [very old] librum.

f/ First I *conquered* that land, now I *protect* it.

.....

Translate these easy words related to the text:

to hold because of this

to declare immediately

to establish effort

Pensum 21

In this part of the *Scriptores Historiae Augustae*, we find this narration of Antoninus Pius' good way of ruling:

Tanta sane diligentia subiectos sibi populos rexit ut omnia et omnes, quasi sua essent, curaret. Provinciae sub eo cunctae floruerunt. Quadruplicatores extincti sunt. Publicatio bonorum rarior quam umquam fuit, ita ut unus tantum proscriberetur adfectatae tyrannidis reus, hoc est Atilius Titianus, senatu puniente, a quo conscios requiri [imperator ipse] vetuit.

sane = *vere*

subiectus ↔ *liber*

quasi = *idem ac si*

cuncti ↔ *nulli*

quadruplicator = *delator*

publicatio = *confiscatio*

adfecto = *peto*

tyrannis = *summa potestas*

conscius = *socius*

requiro = *investigo*

Fill the blanks. They follow the same order in which the new words appear above:

Ego [really] omnes meos [subjects] amo, [as if]
 pater eorum essem, et eos [all together] educo. In
 mea re publica [informers] non sunt, numquam facere debeo
 [confiscation] bonorum, et crimen [of trying to reach]
 [the supreme power] abest. Si quis malum facinus facere vult et
 [accomplices] habet, meos servos eos [to look for]
 iubeo.

Translate these easy words related to the text:

to punish	to forbid
unusual	ever
prisoner	to take care of

Pensum 22

The Prologue to the *Aulularia* by Plautus; the household god tells us the background of the situation, a comedy about a hidden treasure:

Ne quis miretur qui sim, paucis *eloquar*. Ego Lar sum familiaris ex hac familia unde exeuntem me *aspexistis*. Hanc domum iam multos annos est cum (iam per multos annos) possideo et *colo* patri avoque iam huius qui nunc hic habet [domum]. Sed mi [= mihi] avus huius *obsecrans concredidit* thesaurum auri *clam* omnis (omnibus): in medio foco *defodit*, *venerans* me ut id servarem sibi. Is quoniam moritur -ita avido ingenio fuit- numquam indicare id filio voluit suo, *inopemque* optavit potius eum relinquere quam eum thesaurum *commonstraret* filio.

eloquor < *e-loquor*

aspicio = *specto*

colo = *servo*

obsecro = *peto*

concredo hoc tibi = *hoc in tuis manibus pono*

clam ↔ *palam*

defodio = *sub terram pono*

veneror = *posco*

inops ↔ *dives*

commonstro = *monstro*

Fill the blanks. They follow the same order in which the new words appear above:

[I will say] quis sim, quoniam vos me [are watching]
 Ego postero anno hanc domum [took care of] ; dominus [requested me]
 ne de hoc quidquam dicerem et [entrusted] mihi
 thesaurum [in a secret way] omnibus. Ego thesaurum [buried]
 et nunc e vobis [request] ut nihil de hoc dicatis, nam
 volo homines qui hic habitant [poor] manere, numquam eis pecuniam [I
 will show]

Translate these easy words related to the text:

to die	from where
clever	to wonder
rather	grandfather

Pensum 23

Cicero accuses Verres of stealing lots of statues from everywhere, especially from the cities of Aspendus and Perga:

Aspendum vetus oppidum et nobile in Pamphylia scitis esse, plenissimum *signorum* optimorum. Non dicam *illinc* hoc signum *ablatum* esse et illud; hoc dico nullum te Aspendi signum, Verres, reliquisse, omnia ex *fanis*, ex locis publicis, *palam*, spectantibus omnibus, *plaustris evecta* exportataque esse. Atque etiam illum Aspendium citharistam, de quo saepe audivistis [...], *sustulit* et in suis *aedibus* posuit, ut etiam illum ipsum suo artificio superasse videatur. Pergae fanum antiquissimum et sanctissimum Dianae scimus esse; id quoque a te nudatum ac spoliatum esse, ex ipsa Diana quod habebat auri *detractum* atque ablatum esse dico.

signum = *statua*

illinc = *ab eo loco*

aufero < *ab-fero*

fanum = *parvum templum*

palam ↔ *clam*

plaustrum = *magnum vehiculum*

eveho < *e-veho*

tollo = *capio, rapio*

aedes, -ium = *domus*

detraho = *adimo*

Fill the blanks. They follow the same order in which the new words appear above:

Verres multa facinora commisit. Siciliae gubernator erat et multa [statues]
 [from there] [he removed], non
 solum e [little shrines] sed quoque e magnis templis. Omnia coram
 omnibus fecit, [in public] : [a big wagon] utens, signa
 [took out] , [removed] omnia quae voluit et in suis
 [house] posuit. Non solum hoc fecit, sed quoque aurum ex aliis signis
 [took off]

Translate these easy words related to the text:

temple	full
to place	none
to look	to leave behind

Pensum 24

Macrobius, *Saturnalia*. Praetextatus seems to be very happy, as he and his friends are going to spend the day together. Only one of them cannot come, but a replacement is easily found.

Postero die ad aedes Vettii *matutini* omnes inter quos *pridie* convenerat adfuerunt. Quibus Praetextatus in bibliothecam receptis, in qua eos *opperiebatur*, "praeclarum," inquit, "diem mihi fore video cum et vos adestis et adfuturos [esse] se illi quos ad conventus nostri societatem rogari placuit *sponderunt*. Soli Postumiano antiquior (utilior) visa est *instruendarum cura defensionum*; in cuius *abnuentis* locum Eusebium *Graia* et doctrina et *facundia* clarum rhetorem *subrogavi*."

matutinus ↔ *vespertinus*

pridie ↔ *postero die*

opperior (≠ *operio* ≠ *operor*) = *exspecto*

spondeo = *promitto*

instruo = *paro*

defensio = *oratio pro reo in iudicio*

abnuo = *nolo, refuto*

Graius = *Graecus*

facundia = *eloquentia*

subrogo = *pono pro alio*

Fill the blanks. They follow the same order in which the new words appear above:

Omnes mei amici [at first hour] venerunt [the day before]
 , et ego [received] eos in triclinio. Putabam eum diem
 optimum fore, nam omnes adesse [promised] Conventum fecimus
 propterea quod necesse erat nobis [to prepare] [the defense]
 in iudicio dicendam. Solus Octavius adesse [refused] ,
 homo maxime [with Greek] [eloquence] praeditus, sed
 alium [invited as a replacement]

Translate these easy words related to the text:

meeting	to receive
preferential	house
alone	culture

Pensum 25

Caesar and his enemy Petreius make some strategic movements of troops according to the information that both get, almost as if trying to avoid each other:

Media circiter nocte, eis qui *aquandi* causa longius a castris processerant ab equitibus *correptis*, fit ab his certior Caesar duces adversariorum silentio copias castris educere. Quo cognito signum dari iubet et *vasa* militari more *conclamari*. Illi exaudito clamore, *veriti* ne noctu *impediti* sub *onere confligere* cogentur aut ne ab equitatu Caesaris in angustius tenerentur, iter supprimunt copiasque in castris continent. Postero die Petreius cum paucis equitibus occulte ad exploranda loca *proficiscitur*. Hoc idem fit ex castris Caesaris. Mittitur L. Decidius Sasa cum paucis, qui loci naturam *perspiciat*. Uterque idem suis *renuntiat*.

aquor = *aquam capio*

corripio < *cum-rapio* = *capio*

vasa conclamo = *iubeo milites omnia utensilia capere et castra relinquere*

vereor = *timeo*

impedio = *obstruo, movere non sino*

onus = *id quod milites portant (arma, cibum...) et nullo modo leve est*

confligo = *pugno*

proficiscor ↔ *maneo*

perspicio = *observo*

renuntio = *nuntio*

Fill the blanks. They follow the same order in which the new words appear above:

Milites castra reliquerunt [of getting water] causa, sed [were captured] ab hostibus. Dux cito [to pack up] iussit, nam [he was afraid] ne plures hostes venirent et nolebat suos milites, sarcinas habentes, [hindered] et magnum [burden] ferentes [to fight] , hac de causa [to depart] iussit et exploratores misit ad locum [to inspect] , qui cum revertissent omnia ei [informed]

Translate these easy words related to the text:

either	to compel
cavalry	to take out
custom	to cancel

Pensum 26

Seeing that Aeneas is abandoning her, Dido starts to feel that she wants to die, and a strange portent on the altar seems to encourage her even more:

Tum vero infelix fatis exterrita Dido
mortem orat; *taedet caeli convexa tueri.*
quo magis inceptum peragat lucemque relinquat,
vidit, *turicremis* cum dona imponeret aris,
- horrendum dictu - *latices* nigrescere sacros
fusaque in obscenum se vertere vina *cruorem*.

taedet = *displicet*

convexum = *arcus, convexa pars*

tueor = *aspicio, observo*

quo = *ut*

inceptum = *consilium*

perago = *facio, perficio*

turicremus = *is qui tus (herbam odoratam) cremat*

latex = *liquidum (aqua, vinum...)*

fundo = *efficio ut liquidum cadat*

cruor = *sanguis*

Fill the blanks. They follow the same order in which the new words appear above:

Omnes nos perterriti eramus, nam non solum [it was wearily] nos hoc
 facere sed quoque periculosum erat. [The arch] tecti [we observed]
 et [so that] citius domum ire possemus iam [our plans]
 [to perform] coepimus. Super [incense-burning]
 aras [holy water] posuimus, postea vinum ad
 sacrificium faciendum [we poured] , et repente vinum [blood]
 factum est.

Translate these easy words related to the text:

to become black	gift
to ask for	terrified
altar	destiny

Pensum 27

According to Lucretius, Centaurs never existed: it is just the mixture of two images, and the human mind, easily impressed by such a shocking image, quickly accepted it as real:

Nam certe ex vivo centauri non fit imago,
nulla fuit *quoniam* talis natura animantis;
verum ubi equi atque hominis *casu* convenit imago,
haerescit facile *extemplo*, quod diximus ante,
propter subtilem naturam et *tenuia texta* (hominum).
cetera de genere hoc eadem ratione creantur.
quae cum *mobilitate* summa *levitate* feruntur,
ut prius ostendi, facile uno commovet *ictu*
quaelibet una animum nobis subtilis imago.

quoniam = *quia, propterea quod*

casu = *forte, nullo consilio*

haeresco (\neq *haereo*) = *sisto, maneo*

extemplo = *statim*

tenuis \leftrightarrow *robustus*

textum = *natura corporis*

mobilitate \leftrightarrow *lente*

levitas < *levis*

ictus = *percussio*

quaelibet = *quemcumque velis*

Fill the blanks. They follow the same order in which the new words appear above:

[As] natura hominis talis est, numquam [by chance]
 mutat, sed semper [remains] eodem modo, sed aliquando [immediately]
 mutat. Homines [weak] [constitution]
 corporis habent, et novas imagines [quickly] menti
 suae mandant. [The lightness] hominis uno [blow]
 afficere facile est, [any] die possumus hoc experiri.

Translate these easy words related to the text:

to show	because of
type	animal
to affect	formerly

Pensum 28

Cato, in *De Agricultura*, tells us what happens when the owner of the farm goes to inspect it; some works may have not been finished and the person in charge will always find nice excuses to justify this:

Pater familias ubi ad villam venit, ubi larem familiarem salutavit, *fundum* eodem die, si potest, *circumeat*; si non eodem die, at postridie. Ubi cognovit, quo modo fundus *cultus* sit operaque quae facta *infecta*que sint, postridie eius diei *vilicum* vocet, roget quid operis sit factum, quid restet, satisne *temperi* opera sint confecta, possitne [ea] quae reliqua sint conficere, et quid factum [est] vini, frumenti aliarumque rerum omnium. Ubi ea cognovit, rationem inire oportet operarum, dierum. Si ei opus non *apparet*, dicit vilicus *sedulo* se fecisse, servos non *valuisse*, tempestates malas fuisse, servos aufugisse, opus publicum *effecisse*.

fundus = villa et campus circa eam

circumeo < *circum-eo*

colo ↔ *neglego*

infectus ↔ *confectus*

vilicus = homo qui de villa cura

temperi = ad tempus

appareo = manifestus sum

sedulo = summa cum cura

valeo ↔ *aegrotus sum*

efficio = facio

Fill the blanks. They follow the same order in which the new words appear above:

Magnum [farm] habeo in Campania, et cras eum [I will visit]
 , nam volo scire utrum servi eum [maintain] necne.
 Multa opera adhuc [unfinished] erant a [estate manager]
 , non omnia [in time] confecit, hoc facile [was evident]
 Vilicus non semper [with effort] laborat, et saepe
 non [is healthy] , quamquam ego semper iubeo eum omnes labores [to
 perform]

Translate these easy words related to the text:

to finish	to remain
enough	divinity
calculation	food

Pensum 29

Quintilian presents the dilemma about education: should parents educate their children at home or should they send them to a school with everybody else?

Sed nobis iam *paulatim ad crescere* puer et exire de *gremio* et discere serio incipiat. Hoc igitur *potissimum* loco tractanda quaestio est, utiliusne sit domi atque intra privatos *parietes* studentem continere an *frequentiae* scholarum et velut publicis praeceptoribus tradere. Quod quidem cum iis, a quibus clarissimarum civitatum mores sunt instituti, tum eminentissimis auctoribus video placuisse. Non est tamen *dissimulandum*, esse nonnullos, qui ab hoc *prope* publico more privata quadam *persuasione* dissentiant. Hi duas *praecipue* rationes sequi videntur: unam, ...

paulatim ↔ *repente*

ad cresco = *cresco, maior fio*

gremium = *cura matris de puero*

potissimum = *praecipue*

paries, -etis = *parvus murus inter cubicula*

frequentia = *multitudo*

dissimulo = *scire nolo*

prope = *paene*

persuasio = *fides, opinio*

praecipue = *praesertim, maxime*

Fill the blanks. They follow the same order in which the new words appear above:

Putamus liberos semper parvos futuros esse, sed [step by step] [they
grop up] et [the bosom] matris relinquunt. Tunc
[chiefly] consilium capere debemus de eis educandis, utrum inter [walls]
..... nostras, domi, an mitemus eos ad [the crowd]
publicorum ludorum. Quamquam non [ignore] esse multos qui malint filios
domi educare, hoc [almost] privato modo, contraria [opinion]
..... me habet, [especially] propterea quod optimos
magistros novi.

Translate these easy words related to the text:

useful	to teach
to establish	some
to hand over	to disagree

Pensum 30

Sallust offers this description of Q. Curius, one of the accomplices of Catilina; not the best example of a good citizen:

Sed in ea coniuratione fuit Q. Curius, natus haud obscuro loco, *flagitiis* atque *facinoribus* *coopertus*, quem censores [e] senatu probri gratia moverant. Huic homini non minor vanitas inerat quam audacia; neque *reticere* quae audierat, neque suamet ipse scelera occultare; *prorsus* neque dicere neque facere quicquam *pensi* habebat. Erat ei cum Fulvia, muliere nobili, stupri vetus *consuetudo*. Cui cum minus gratus esset quia *inopia* minus *largiri* poterat, repente glorians maria montisque *polliceri* coepit.

flagitium = *dedecus*

facinus = *crimen*

cooperio = *operio, tego*

reticere = *tacere*

prorsus = *omnino, ut breviter dicam*

pensum = *officium, decus*

consuetudo = *mos, id quod cotidie facimus*

inopia ↔ *divitiae*

largior = *pecuniam aliis pro nulla alia re dare*

polliceor = *promitto*

Fill the blanks. They follow the same order in which the new words appear above:

Catilina multa et magna [shameful deeds] commisit, multa [crimes]
 [covered] nomen eius, sed omnes cives malebant de
 hoc [to remain silent] , [in short] malebant huius
 hominis oblivisci. Catilina nihil [moral duty] habebat sive de munere sive
 de officio, et [custom] eius erat amicos adiuvarere qui in [poverty]
 essent [giving money] et eis persuadere multa
 [promising]

Translate these easy words related to the text:

to boast	crime
indignity	not
adultery	anything

Pensum 31

Sallust narrates how the Gaul tribe of the Allobroges, persuaded by Catilina to help the conspirators, finally decide to reveal the plot to Cicero:

Sed Allobroges diu in incerto habuere *quidnam* consilii caperent. In altera parte erat *aes alienum*, studium belli, magna *merces* in spe victoriae, at in altera maiores *opes*, *tuta* consilia, pro incerta spe certa praemia. Haec illis *volentibus*, tandem vicit fortuna rei publicae. Itaque Q. Fabio Sangae, cuius *patrocinio* civitas plurimum utebatur, rem omnem uti cognoverant aperiunt. Cicero, per Sangam consilio cognito, legatis *praecipit* ut studium coniurationis vehementer simulent, [ad] ceteros *adeant*, bene polliceantur, *dentque operam* uti eos quam maxime manifestos habeant.

quisnam = *quis*

aes alienum = *pecunia quam alio debes*

merces = *beneficium*

opes = *divitiae*

tutus ↔ *incertus*

volvo = *meditor*

patrocinium = *tutela*

praecipio = *moneo, iubeo*

adeo < *ad-eo*

operam do = *efficio*

Fill the blanks. They follow the same order in which the new words appear above:

Catilina nesciebat [what] cives rogandos esse. Alii multum [debts]
 debebant, alii solum [benefit] et [riches]
 volebant, et nihil eo tempore [safe] erat. Multum
 omnia in sua mente [removed] , et tandem [the support]
 aliquorum divitum cives accepit, quibus [advised] ne
 quidquam facerent, nam primum in mente habebat alios socios [to approach]
 et [make] ut arma pararent.

Translate these easy words related to the text:

prize	especially
decision	for long
to promise	desire

Pensum 32

Cicero, in the second *Philippic*, says that everybody wanted to see Caesar dead, so everybody is guilty:

Tu autem, omnium stultissime, non intellegis, si, id quod me *arguis*, voluisse interficere Caesarem crimen sit, etiam *laetatum esse* morte Caesaris crimen esse? Quid enim interest inter *suasorem* facti et *probatores*? Aut quid *refert* utrum voluerim fieri an gaudeam factum? *Ecquis* est igitur, *exceptis eis* qui illum regnare gaudebant, qui illud aut fieri noluerit aut factum *improbarit*? Omnes ergo in culpa [sumus]. *Etenim* omnes boni, quantum in ipsis fuit, Caesarem occiderunt: aliis consilium, aliis animum, aliis occasio *defuit*; voluntas nemini.

arguo = *accuso*

laetor ↔ *maereo*

suasor = *homo qui (per)suadet*

probator = *homo qui probat, qui dicit hoc bonum esse*

refert = *magnum pondus habet*

ecquis = *fortasse quis*

exceptis eis = *praeter eos*

improbo ↔ *probo*

etenim = *igitur*

desum ↔ *adsum*

Fill the blanks. They follow the same order in which the new words appear above:

Vos, stulti, [accuse] me id, Caesarem necare velle? Fortasse ego et mei amici [are happy] Caesarem mortuum esse, sed quoque in culpa sunt [those who persuaded] et [those who approved] , nihil [it is relevant] utrum tua manu eum necaveris necne. [Maybe somebody] potest hoc negare, [excepted] eis qui hoc facinus [disapproved]? [Therefore] pluribus civibus non [is missing] culpa.

Translate these easy words related to the text:

to kill (1)	to enjoy
to kill (2)	but
to want	not to want

Pensum 33

Cicero, in the fifth *Philippic*, defines Marc Anthony as an enemy to Rome, a man who threatens all Romam citizens:

M. vero Antonium quis est qui civem possit *iudicare potius* quam *taeterrimum* et crudelissimum hostem, qui pro aede Castoris sedens audiente populo Romano dixerit nisi victorem *victurum* [esse] neminem? Num putatis, patres conscripti, dixisse eum *minacius* quam facturum fuisse? Quid vero quod in *contione* dicere ausus est, se cum *magistratu abisset*, ad urbem futurum [esse] cum exercitu, introiturum [esse] *quotienscumque* vellet, quid erat aliud nisi *denuntiare* populo Romano servitatem?

iudico = *puto*

potius quam = *plus quam*

taeter ↔ *iocosus*

vivo ↔ *morior*

minaciter = *minas iactans*

contio = *conventus civium*

magistratus = *officium publicum*

abeo = *relinquo*

quotienscumque volo = *semper quandocumque volo*

denuntio = *nuntio, dico*

Fill the blanks. They follow the same order in which the new words appear above:

Ego semper [considered] Antonium proditorem Romae esse, [more]
 quam alios qui contra Romam pugnaverunt. [Foul]
 animum habebat et semper tyrannico modo [he lived] , [in a threatening
 way] imperio utens. [Assemblies] habuit multas, sed
 [the magistracy] [he left] [as many times as]
 voluit, nulla causa, quod vobis [must be told] est.

Translate these easy words related to the text:

to enter	to dare
slavery	temple
in front of	citizen

Pensum 34

Eutropius tells us what a disaster the Battle of Cannae was for the Romans:

Quingentesimo et quadragesimo anno a condita urbe L. Aemilius Paulus et P. Terentius Varro contra Hannibalem mittuntur Fabioque succedunt, qui *abiens* ambo consules monuit ut Hannibalem, *callidum* et impatientem ducem, non *aliter* vincerent quam proelium *differendo*. Verum cum impatientia Varronis consulis *contradicente* altero consule [id est Aemilio Paulo] apud *vicum* qui Cannae appellatur in Apulia pugnatum esset, ambo consules ab Hannibale vincuntur. In ea pugna tria milia Afrorum pereunt; magna pars de exercitu Hannibalis *sauciatur*. Nullo tamen proelio Punico bello Romani gravius *accepti sunt*. Periit enim in eo consul Aemilius Paulus, consulares aut praetorii XX, senatores capti aut occisi XXX, nobiles viri CCC, militum XL milia, equitum III milia et *quingenti*. In quibus malis nemo tamen Romanorum pacis mentionem habere *dignatus est*.

abiens, abeuntis < *abeo*

callidus ↔ *stultus*

aliter = *alio modo*

differo ↔ *urgeo*

contradico = *contrariam opinionem dico*

vicus = *parvum oppidum*

saucio = *vulnero*

accipior = *patior*

quingenti = 500

dignor = *aliquid facere dignum puto*

Fill the blanks. They follow the same order in which the new words appear above:

Postquam [he departed] , Fabius eis dixit Hannibalem [shrewd]
 ducem esse et vinci non posse [in another way] quam
 proelio [postponing] Alter consul [spoke against] ,
 sed Aemilius conatus est parvum [village] capere et in proelio multos
 hostes [wounded] , omnes hostes graviter [suffered]
 et [five-hundred] perierunt. Quamquam inferiores erant, hostes non
 [considered honourable] pacem petere.

Translate these easy words related to the text:

to warn	to die
serious	to found
to replace	to call

Pensum 35

Martial seems to be mocking at a woman who is aging quickly and therefore every time she offers herself to men she has to reduce the price:

Milia viginti *quondam* me Galla *poposcit*

et, *fateor*, magno [pretio] non erat illa nimis.

Annus abit: "bis *quina* [milia] sestertia," dixit.

Poscere plus visa est quam prius illa mihi.

Iam duo poscenti post sextum milia mensem

mille dabam nummos. Noluit accipere.

Transierant *binae fors*an trinaeve Kalendae,

aureolos ultro quattuor ipsa petit.

Non dedimus. Centum iussit me mittere nummos;

sed visa est nobis haec quoque summa gravis.

Sportula nos iunxit *quadrantibus* arida centum (ego accipiebam aridam sportulam...);

Hanc voluit: puero diximus esse datam.

quondam ↔ *nuper*

posco = *peto, postulo*

fateor = *confiteor*

quina = *quinque*

bini = *duo*

forsan = *fortasse*

aureolus = *nummus aureus*

ultro = *sua sponte*

sportula = *pecunia clientibus data*

quadrans = *parvus nummus*

Fill the blanks. They follow the same order in which the new words appear above:

Amicus meus [once upon a time] pecuniam [asked for] ,
 hoc mihi [he confessed] , [five] sestertia cuiusque
 socii, sed ei solum quisque [two] dedit. [Perhaps] plus
 non habebant. Hac pecunia data, [gold coins] aliqua accepit ex homine
 qui [voluntarily] ei dedit. Ego semper [support money]
 clientibus meis do, etiamsi solum [very small coins] aliquos.

Translate these easy words related to the text:

formerly	too much
heavy	amount
month	to go by

Pensum 36

In *The Alexandrian War*, usually attributed to Caesar, we read a description of different strategical movements of generals, and especially the importance of choosing a convenient place to pitch camp:

Erat copiis pedestribus multo firmior Marcellus; habebat enim veteranas multisque proeliis expertas legiones. Cassius fidei magis quam virtuti legionum confidebat. Itaque, cum castra castris *collata* essent et Marcellus locum idoneum *castello* cepisset quo *prohibere* aqua Cassianos posset, Longinus, veritus ne genere quodam *obsidionis* clauderetur in regionibus alienis sibi que *infestis*, noctu silentio ex castris proficiscitur celerique itinere Uliam *contendit*, quod sibi fidele esse oppidum credebat. Ibi *adeo coniuncta* ponit moenibus castra ut et loci natura *-namque* Uliam in *edito* monte posita est- et ipsa munitione urbis undique ab oppugnatione tutus esset.

confero = *adversum pono*

castellum = *minimum oppidum*

prohibeo = *impedio, appropinquare non sino*

obsidio = *oppugnatio*

infestus ↔ *amicus*

contendo = *tendo, eo*

adeo = *tantum, sic*

coniungo ↔ *separo, dissocio*

namque = *nam*

edo = *efficio ut surgat*

Fill the blanks. They follow the same order in which the new words appear above:

Caesar semper volebat castra castris hostium [put in front] , praesertim
 [little fortifications] Heri moeniis [kept away] hos
 milites qui [siege] facere in mente habebant, nam facile visu erat eos
 [hostile] esse, et postea Romam [headed for] [So
 much] ad urbem appropinquavit ut cives eum videre poterant, et
 exercitu Pompeii se [joined] , [as] foedus fecerant.
 Pro castris eorum altus mons [was looming]

Translate these easy words related to the text:

to rely on	strong
defences (sing.)	to fear
to close	by night

Pensum 37

Pliny, governor of Bithynia, in this letter to the emperor Traianus says that he does not know what to do with the Christians that are arrested and brought to him, as he lacks some experience in this:

Sollemne est mihi, domine, omnia de quibus dubito ad te referre. Quis enim potest melius vel cunctationem meam regere vel ignorantiam instruere? Cognitionibus de Christianis interfui numquam: ideo nescio quid et quatenus aut puniri soleat aut quaeri. Nec mediocriter haesitavi, sitne aliquod discrimen aetatum, an quamlibet teneri nihil a robustioribus different; detur paenitentiae venia, an ei, qui omnino Christianus fuit, desisse non prosit.

sollemnis = solitus

cunctatio < cunctor

cognitio = iudicio

quatenus = quantum

haesito = dubito

quamlibet: nihil refert si

tener = iuvenis

robustus = maior

paenitentia = sensus culpae

desino = relinquo, desisto

Fill the blanks. They follow the same order in which the new words appear above:

Plinio [customary] erat imperatorem consulere, et nuper eum consuluit,
 nam [doubt] habebat propterea quod numquam [trials]
 de Christianis interfuit et nesciebat [to what extent] eos punire necesse
 erat. [He doubted] quoque utrum [no matter how much]
 [young] essent Christiani puniri debebant, idem ac si
 [adults] essent. Fortasse aliqui [repentance]
 sentiebant, sed plerique [to give up] nolebant.

Translate these easy words related to the text:

therefore	to be useful
to ask	to doubt
to correct	difference

Pensum 38

Metellus, in the war against Iugurtha, decides to make some strategic movements to avoid the Numidians preventing them from obtaining water:

Sed ubi Numidas quietos neque colle *degredi* animadvertit, *veritus* ex anni tempore et inopia aquae ne *siti conficeretur* exercitus, Rutilium legatum cum *expeditis* cohortibus et parte equitum praemisit ad flumen, uti (ut) locum castris *antecaperet*, existimans hostis (hostes) *crebro* impetu et *transversis* proeliis iter suum remoratuos [esse] et, quoniam armis *diffiderent*, *lassitudinem* et sitim militum temptatuos [esse].

degredior ↔ *ascendo*

vereor = *timeo*

sitis = *molestia absentiae aquae causa*

conficio = *desino, vinco*

expeditus = *arma levia gerens*

antecapio < *ante-capio*

creber = *frequens*

transversus = *e lateribus veniens*

diffido ↔ *confido*

lassitudo = *fatigatio*

Fill the blanks. They follow the same order in which the new words appear above:

Dux vidit hostes de monte [to come down] et, [fearing]
 ne impetum facerent, conatus est eos circumire et [by thirst]
 [to defeat] Hac de causa cum [light]
 militibus locum optimum [took beforehand] et
 [frequent] impetus fecit, non solum e fronte sed quoque [from the
 flanks] , sed [he distrusted] viribus suorum militum,
 nam magnam [weariness] monstrabant.

Translate these easy words related to the text:

lack	to calculate
to send in advance	to realise
to delay	hill

Pensum 39

Livy, *Book XXXVI*. The Aetolians want to make peace and send ambassadors, but the consul refuses to talk with them and adopts an attitude of “I’m too busy, talk to my secretary”:

Ceterum Heraclea capta *fregit* tandem animos Aetolorum, et paucos post dies *quam* ad bellum renovandum *accie*ndumque regem in Asiam miserant legatos, *abie*ctis belli consiliis, pacis petendae oratores ad consulem miserunt. Quos dicere *exorsos* consul *inter*fatus, cum alia sibi *praevertenda* esse dixisset, redire Hyapatam eos, datis dierum decem *indutiis* et L. Valerio Flacco cum iis misso, iussit eique, quae secum acturi fuissent, exponere [iussit], et si *qua* vellent alia.

ceterum = *post haec*

frango = *rumpo*

quam = *postquam*

accieo = *voco, venire iubeo*

abicio < *ab-iacio*

exorior ↔ *finem facio*

interfor = *dicendo interrumpo*

praevertio = *incumbo pro aliis rebus, gero pro aliis rebus*

indutiae = *cessatio belli*

quis = *aliquis*

Fill the blanks. They follow the same order in which the new words appear above:

Omnia bene se habuerunt. [Moreover] pax [was broken]
 , sed paucos post dies [after] Caesar venerat
 Octavius omnes duces [summoned] , nam [give up]
 volebat consilium belli faciendi. Cum [he had started] de hoc cum eis
 loqui, repente dux quidam [interrupted] , qui volebat Octavium alia paci
 [to give priority] Eo tempore [truce] aderant
 Romanis, si [anybody] nullum bellum fieri "pacem" dicere potest.

Translate these easy words related to the text:

to go back	few
to ask for	to restart
to deal	to capture

Pensum 40

Eutropius offers a not excessively kind description of Tiberius and Caligula, both in their private behaviour and as generals:

Tiberius ingenti *socordia* imperium gessit, gravi crudelitate, *scelestas* avaritia, turpi libidine. Nam *nusquam* ipse pugnavit, bella per legatos gessit suos. Quosdam reges ad se per *blanditias* evocatos numquam *remisit*, in quibus Archelaum Cappadocem, cuius etiam regnum in provinciae formam *redegit* et maximam civitatem appellari nomine suo iussit, quae nunc Caesarea dicitur, cum Mazaca antea vocaretur. Hic tertio et vicesimo imperii anno, aetatis septuagesimo octavo, ingenti omnium gaudio mortuus est in Campania. Successit ei C. Caesar, cognomento Caligula, Drusi, *privigni* Augusti, et ipsius Tiberii nepos, sceleratissimus ac funestissimus et qui etiam Tiberii *dedecora purgaverit*. Bellum contra Germanos suscepit et ingressus Sueviam nihil strenue fecit. Stupra sororibus intulit, ex una etiam filiam cognovit. Cum *adversum* cunctos ingenti avaritia, libidine, crudelitate *saeviret*, interfectus in Palatio est anno aetatis vicesimo nono, imperii tertio, mense decimo dieque octavo.

socordia = *inertia*

scelestus = *crudelis*

nusquam ↔ *in omnibus locis*

blanditia = *verba grata audienti*

remitto < *re-mitto*

redigo = *submitto, muto*

privignus = *filius alterius patris sed eiusdem matris*

crimina alterius purgo = *efficio ut crimina alterius minora videantur*

adversum = *contra*

saevio = *crudeliter me gero*

Fill the blanks. They follow the same order in which the new words appear above:

Omnes bene scimus [inactivity] Tiberii, nam [cruel deeds]
 multa fecit et [nowhere] ipse pugnavit, quamquam
 [with flattery] omnibus persuadebat. Aliquos e patria eorum vocavit sed
 numquam eos [sent back] , et quoque Romam ipsam in formam rei
 publicae [reduced] [Stepson] erat Octavii et tanta
 facinora commisit ut omnia crimina Octavii [made seem less horrible]
 [Against] omnes locutus est et contra populum ipsum [behaved cruelly]

Translate these easy words related to the text:

to wage	to kill
to undertake	clumsy
sister	to enter

Pensum 41

Helen, in this tragedy by Seneca, complains that, while the pain of the other captives is bearable, hers is double, as she is hated both by the conquerors and by the other captives, and the victorious Greeks went directly for her:

... causam tamen
possum *tueri* iudice *infesto* meam,
graviora passa. *Luget* Andromacha Hectorem
et Hecuba Priamum: solus occulte Paris
lugendus Helenae est. Durum et *invisum* et grave est
servitia ferre? Patior hoc olim *iugum*,
anis decem captiva. Prostratum Ilium est,
versi Penates? Perdere est patriam grave,
gravius [patriam] timere. Vos *levat* tantus mali
comitatus: in me victor et victus *furit*.
Quam quisque [Graecus] *famulam* traheret incerto diu
casu *pependit* : me meus traxit statim
sine sorte dominus. Causa bellorum fui
tantaeque Teucris *cladis*?

tueor = *defendo, protego*
infestus ↔ *amicus*
lugeo te = *lacrimo propter te*
invisus ↔ *gratus*
levo = *levius facio*

comitatus ↔ *solitudo*
furo = *crudelis sum*
famula = *femina*
hoc pendit = *nondum de hoc consilium captum est*
clades = *ruina, mors*

Fill the blanks, not in the same order in which the new words appear above:

Adhuc [is pending] hoc, nondum scio quid facturus sim. Volo in iudicio
 hanc [woman] [protect] ut [death]
 vitet. Ego et mei amico eam [mourn] et [company]
 semper iuvat, praesertim quandocumque [hostile] homines in te [behave
 furiously] , eo tempore omnia [hateful] fiunt. Conari
 debeo vitam eius [make lighter]

Translate these easy words related to the text:

to turn	to lose
luck	judge
to drag	to suffer

Pensum 42

Pliny, in his *Natural History*, offers a description of the effects of earthquakes in nature (rivers, mountains, some things appear, other ones disappear...):

Varie itaque [terra] quatitur, et mira *eduntur* opera, *alibi prostratis* moenibus, *alibi hiatu* profundo *haustis* [moenibus], *alibi egestis molibus*, *alibi emissis amnibus*, nonnumquam etiam ignibus calidisve fontibus, *alibi averso* fluminum cursu. Praecedit vero *comitaturque* terribilis sonus, *alias* murmuri similis, ...

edo = *effero, produco*

alibi = *in alio loco*

prosterno = *caedo, deorsum iacio*

hiatus = *magnum vacuum spatium in terra apertum*

haurio = *bibo, facio ut evanescat*

egero ↔ *haurio*

moles = *collis, mons*

amnis = *flumen*

comitor = *comito, sequor*

alias = *aliquando, alio tempore*

Fill the blanks, not in the same order in which the new words appear above:

Aliquando videmus, postquam terra quassa est, [in some place] magnos
 [fissures] , alibi [rivers] extra cursum, etc.
 [Sometimes] possumus causam cognoscere, alias non possumus, sed
 generatim, quandocumque terra quatitur, magnus sonus [follows] hunc
 motus qui [masses] ingentes [makes appear] et videre
 possumus [thrown down] moenia. Hic motus [takes off course]
 quoque amnes ignis et, terra aperta, multa aedificia [are swallowed]

Translate these easy words related to the text:

sometimes	to shake
to precede	walls
to deviate	somewhere else

Pensum 43

Valerius Maximus offers two examples of enemies who had to put their personal feud aside for the common good; first, two politicians, and then Cicero and a former enemy:

[1] M. Aemilius Lepidus, bis consul et pontifex maximus, splendorique honorum pari (Abl.) vitae *gravitate*, *diutinas* ac vehementes inimicitias cum Fulvio Flacco, eiusdem amplitudinis viro, gessit. Quas, ut simul censores *renuntiati* sunt, in campo deposuit, existimans non oportere eos privatis inimicitiis *dissidere* qui publice summa iuncti essent potestate. Id iudicium animi eius et praesens aetas *comprobavit* et nobis veteres annalium scriptores laudandum tradiderunt. [.....] [2] Sed huiusque generis humanitas etiam in M. Cicerone *praecipua* apparuit: Aulum *namque* Gabinium *repetundarum* [pecuniarum] reum summo studio defendit, qui eum in consulatu suo urbe expulerat, idemque P. Vatinius, *dignitati* suae semper infestum, duobus publicis iudiciis *tutatus est*.

gravitas = *humanitas*

diutinus = *diuturnus, qui longe manet*

renuntio = *nuntio*

dissideo = *alio modo sentio, dissentio*

comprobo = *probo, laudo*

praecipuus = *principalis, excelsus, proprius*

namque = *nam*

pecuniae repetundae = *pecunia publica quam illicite cepisti*

dignitas = *officium publicum*

tutor = *defendo, protego*

Fill the blanks, not in the same order in which the new words appear above:

Humanitas Ciceronis semper [very high] fuit, [as]
 aliquos viros, quamquam inimicos essent, in iudicio pecuniarum [claimed back]
 [he defended] Homo magnae [dignity]
 fuit, non solum magnae sed quoque [long-standing] :
 etiamsi alii senatores [were in disagreement] , Cicero consilia eorum
 semper [approved] Nova [public office] eius
 [announced] , omnes cives laeti erant.

Translate these easy words related to the text:

to join	equal
strong	to put down
hostile	importance

Pensum 44

Valerius Maximus offers us two examples of gratitude and ingratitude. First, an example of Roman youth showing gratitude to people who formerly helped them, and later the Athenians treating Miltiades wrongfully, who had saved them from the Persian invasion:

[1] Quid illa quoque iuventute Romana gratius, quae Nautio et Minucio consulibus *ultra* nomina sua militari *sacramento* obtulit, ut Tusculanis, quorum fines Aequi occupaverant, praesidium ferrent, quia paucis ante mensibus constantissime et fortissime imperium populi Romani defenderant? Ergo, quod auditu novum est, ne patriae grata voluntas *cessasse* videretur, exercitus se ipse conscripsit. [.....] [2] Bene egissent Athenienses cum Miltiade si eum post trecenta milia Persarum Marathone *devicta* in exilium *protinus* misissent, ac non in carcere et vinculis mori *coegissent*. At, puto, *hactenus* saevire adversus [hominem] optime meritum *abunde* duxerunt. Immo ne corpus quidem eius, sic exspirare coacti, sepulturae prius mandari *passi sunt* quam Cimo filius eius eisdem se vinculis constringendum traderet. Hanc hereditatem paternam maximi ducis filius et futurus ipse aetatis suae dux maximus solam se *crevisse* (obtinuisse), catenas et carcerem, gloriari potuit.

ultra = sua sponte

sacramentum = ius iurandum

cesso = finem facio

devinco = omnino vinco

protinus = statim

cogo = compello

hactenus = usque ad hoc rerum

abunde = multum, plus quam necesse est

patior = (hic) sino

cerno = video

Fill the blanks, not in the same order in which the new words appear above:

In Graecia hoc [very often] [I observed] : bello confecto, Graeci semper [compelled] milites armas relinquere, numquam [allowed] eos in exercitu manere. Sed hoc facile erat, nam milites [spontaneously] hoc faciebant quamquam [to the oath] nomen obtulerant. Hoc modo [immediately] bellum [stopped] Hostibus [defeated] , putabant se [up to that point] fecisse ut nihil aliud necesse esset facere.

Translate these easy words related to the text:

to enrol	to be violent
protection	to offer
to deliver	youth

Pensum 45

Cicero, in his book *Brutus*, presents a dialogue in which Atticus and Pomponius discuss about a list of orators, about who deserves to be included in the list and who does not:

Hoc loco Atticus: Putarem te, inquit, *ambitiosum* esse, si, ut dixisti, ei quos iam diu *colligis* viverent. *Omnis* enim commemoras, qui *ausi* aliquando *sunt* stantes loqui, ut mihi imprudens M. Servilium *praeterisse* *videare*.

Non, inquam, istuc ego ignoro, Pomponi, multos fuisse qui verbum numquam in publico fecissent, cum melius *aliquanto* possent quam isti oratores quos colligo dicere; sed his commemorandis etiam illud *assequor*, ut intellegatis primum ex omni numero *quam* non multi ausi sint dicere, deinde ex eis ipsis quam pauci fuerint laude digni.

hoc loco = *eo puncto temporis*

ambitiosus = *homo qui ex aliis aliquid obtinere vult*

colligo = *una pono et eorum nomina dico*

omnis = *omnes*

audeo ↔ *timeo*

praetereo hunc = *vito hunc, de hoc loqui nolo*

videare = *videaris*

aliquanto = *aliquo modo, neque multo neque paulo*

assequor = *obtinere conor*

quam non multi = *quam pauci* = *non tot quot tu putabas*

Fill the blanks, not in the same order in which the new words appear above:

Semper [you seem] in proelium ire [to dare] ,
 quamquam multi hoc modo laetam vitam [let pass] Militibus loquebar
 et hoc [moment] [all] vidi pugnare velle, nam honores
 [try to achieve] , alii milites [in some extent] , alii
 (scire non potest [how] multi) usque ad maximum. Nunc tibi [I will make
 a list of] [those eager to please] , eos qui semper
 blanditiis beneficia obtinere conantur.

Translate these easy words related to the text:

worthy	at some point
I say	to stand up
better	to honour

Pensum 46

Livy, in his *Book XXIV*, describes an assembly in which the orator tells the citizens that, whichever side they decide to support, it's better to act together:

In hac turbatione rerum in *contionem* vocari placuit. Ubi cum alii *alio* tenderent nec procul seditione res esset, Apollonides, principum unus, orationem *salutarem* ut in tali tempore habuit: [dixit] nec spem salutis nec *perniciem* propiorem umquam civitati ulli fuisse. Si enim uno *animo* omnes vel ad Romanos vel ad Carthaginienses inclinent, nullius civitatis statum fortunatiorem ac beatiorem fore; si alii *alio* trahant res, non inter Poenos Romanosque bellum atrocius fore quam inter ipsos Syracusanos, cum intra eosdem muros pars *utraque* suos exercitus, sua arma, suos habitura sit duces. Itaque ut idem omnes sentiant summa *vi* agendum esse. Utra *societas* sit utilior, eam longe minorem ac levioris *momenti* consultationem esse.

contio = *consilium, conventus*

alio = *ad alium locum, ad alium consilium*

salutaris = *utilis, qui salutem adfert*

perniciis = *clades, mors*

omnes uno animo = *omnes una, omnes idem in mente habentes*

traho res = *duco statum civitatis*

uterque = *quisque duorum*

vis = *potentia, violentia*

societas = *foedus inter populos*

momentum = *magnitudo, pondus*

Fill the blanks, not in the same order in which the new words appear above:

Galli et Romani consilium ceperunt de [alliance] faciendae, ambo populi
 putabant hoc maximi [importance] esse, et [either]
 pars laeta erat. Oratores [assembly] habuerunt in qua de hoc locuti
 sunt, sed non uno [mind] locuti sunt, nam alii [to a different place]
 res [lead] volebant. Omnes volebant [disaster]
 vitare et [full of sense] orationes habuerunt, sed
 tandem inter se ipsos magna cum [violence] pugnauerunt.

Translate these easy words related to the text:

ever	revolt
light (adj.)	turmoil
far away	near

Pensum 47

Cicero, from the exile, writes a letter to his wife, in which he expresses his sadness for their situation:

Noli putare me ad *quemquam* longiores epistulas scribere, nisi si *quis* ad me plura scripsit, cui puto *rescribi* oportere. Nec enim habeo quid scribam, nec hoc tempore quidquam difficilius facio. Ad te vero et ad nostram Tulliolam non *queo* sine plurimis lacrimis scribere. Vos enim video esse miserrimas, quas ego beatissimas semper esse volui, idque *praestare* debui et, nisi tam timidi fuissetis, praestitissetis. Pisonem nostrum *merito* eius amo plurimum. Eum, ut potui, per litteras *cohortatus sum* gratiasque egi, ut debui. In novis tribunis plebis intellego spem te habere. Id erit firmum, si Pompeii voluntas erit; sed Crassum tamen metuo. A te quidem omnia fieri fortissime et amantissime video, nec miror; sed *maereo* casum *eiusmodi*, ut tantis tuis miseriis meae miseriae *sublevantur*.

nolo quemquam venire = *nolo aliquem venire*

si quis < *si aliquis*

rescribo = *scribo ad eum qui ad me scripsit*

queo = *possum*

praesto hoc = *de hoc curo plus quam de aliis rebus*

meritum = *bonae res gestae*

cohortor = *hortor, incito*

maereo ↔ *laetus sum*

eiusmodi = *sic, hoc modo*

sublevo = *leviorem facio*

Fill the blanks, not in the same order in which the new words appear above:

Si [anybody] ad me veniebat, semper [in the same way]
 idem faciebam: [I prioritised] laetitiam eius dum
 apud me esset. Semper [encouraged] amicos ut ad me venirent, nam [I
 was sad] quandocumque viderem eos pecunia carentes. Nunc, si [I can]
 , pecuniam eis do. Nolo [anybody] maestum esse et, si
 amicus epistulam ad me scribit, ego statim ad eum [write back] et
 maestitiam eius [alleviate] , praesertim si hic homo [praiseful actions]
 fecit.

Translate these easy words related to the text:

to fear	to be necessary
sad	tear
to be surprised	unless

Pensum 48

Livy, in his *Book XXIV*, offers a description of the turmoil that is produced at the camp when the enemy makes an unexpected irruption; all flee, even the king, offering a not very good image of himself:

Inde tantus terror pavorque omnis occupavit ut non modo alius quisquam arma caperet aut castris pellere hostem conaretur, sed etiam ipse rex, sicut somno excitus erat prope seminudus fugiens, militi quoque nedum regi vix decoro habitu, ad flumen navisque perfugerit. Eodem et alia turba effusa est. Paulo minus tria milia militum in castris aut capta aut occisa; plus tamen hominum aliquanto captum quam caesum est.

inde = ab eo

alius quisquam = nemo alius

sicut = hoc modo quia

excio = evoco

nedum = etiam minus

decorus = pulcher, accommodatus

habitus = vestis, vestimentum

effundo = efficio ut exeat

aliquanto = aliquo modo

caedo = occido, neco

Fill the blanks, not in the same order in which the new words appear above:

E domo repente amicus meus nos [called out] , nam flammam in aedificio vidit. [Thereupon] omnes cucurrimus, et incendium nos omnes in viam [made us go out] , quia flammae poterant nos [kill] Ego adhuc in aedificio manebat, sed non alius [any] intro mansit. [Dress] alienum cepi et, hoc modo indutus, [so as] necesse erat cito aedificium relinquere, abii. Speciem non nimis duci [suitable] monstrabam, [even less] consuli, sed vitam servavi quamquam omnem pecuniam perdidit. [In some extent] plus vitam quam pecuniam amo.

Translate these easy words related to the text:

sleep	crowd
to push	only
so big	more

Pensum 49

The beginning of Agricola's speech to his soldiers before the battle, in Tacitus:

Septimus annus est, commilitones, ex quo virtute vestra, *auspiciis* imperii Romani, fide atque opera nostra Britanniam vicistis. Tot expeditionibus, tot proeliis, seu fortitudine adversus hostis seu patientia ac labore *paene* adversus ipsam rerum naturam *opus* fuit, neque me militum neque vos ducis *paenituit*. Ergo *egressi*, ego veterum legatorum, vos priorum exercituum terminos, finem Britanniae non fama nec rumore, sed castris et armis tenemus: inventa [est] Britannia et *subacta*. *Equidem* saepe in agmine, cum vos *paludes* montesve et flumina fatigarent, fortissimi *cuiusque* voces audiebam: "Quando *dabitur* hostis, quando acies?"

auspicium = *signum auctoritatis, signum imperii*

paene = *prope, fere*

opus est amicis = *necesse est amicos habere*

me paenitet huius rei = *doleo hoc fecisse, haec res mihi iam non placet*

egredior = *ultra eo*

subigo = *supero et sub meo imperio capio*

equidem < *ego quidem*

palus = *parvus lacus nullo modo altus*

fortissimus quisque = *omnes fortissimi*

datum = *apparet*

Fill the blanks, not in the same order in which the new words appear above:

[Marshes] multae erant in illa terra, et hac de causa difficillimum fuit terminos [to surpass] [Each] optimus pugnare volebat, omnes volebamus illam terram [to submit] , sed hostes non [appeared] Cibo [need] erat, et [almost] esuriebamus. [I, for my part] fessissimus eram propterea quod [the symbol of power] ferebam, sed tamen, hoste viso, quam fortissime pugnavi, nam semper me [it repents] desidia.

Translate these easy words related to the text:

battle	against
column (mil.)	comrade
when?	either/or

Pensum 50

Sallust offers a description of the final moments of the battle between Catilina and Petreius at Pistoia:

Petreius ubi vidit Catilinam, contra ac *ratus erat*, magna vi *tendere*, cohortem praetoriam in medios hostis inducit eosque perturbatos atque alios *alibi* resistentis interficit. Deinde *utrimque* ex lateribus ceteros adgreditur. Manlius et Faesulanus in primis pugnantibus cadunt. Catilina, postquam *fusas* copias seque cum paucis relictum videt, memor generis atque *pristinae* suae dignitatis in *confertissimos* hostes incurrit ibique pugnantibus *confoditur*. Sed confecto proelio, tum vero *cerneres* quanta audacia quantaque animi vis fuisset in exercitu Catilinae. Nam fere quem quisque vivus pugnano locum ceperat, eum amissa anima corpore *tegebat*.

reor = *puto, credo*

tendo = *pugno*

alibi = *in alio loco*

utrimque = *a duobus lateribus*

fundo = *deleo, fugo* (\neq *fugio*)

pristinus = *antiquus*

confertus = *in angusto loco oppressus, densus*

confodio = *ad mortem vulnero*

cerno = *video*

tego librum = *operio librum*

Fill the blanks, not in the same order in which the new words appear above:

Exercitu [scattered] , omnes fugerunt, sed eos invenire difficilium fuit
 quam nos [thought] , nam semper [somewhere else]
 erant et numquam poteramus eos [to see] In proelio fortiter [had
 fought] , quamquam nos [from both sides]
 oppugnabamus. Fortasse memores erant suae [ancient] virtutis. Tandem,
 eos in angusto loco [pressed] [we wounded fatally]
 Post proelium, corpora [we covered]

Translate these easy words related to the text:

to fall	strength
to kill	almost
side	mindful

Pensum 51

Cicero, in *Pro Caelio*, says that the accusation that his defendant took part in Catiline's conspiracy does not have a leg to stand on:

Itaque a *maledictis impudicitiae* ad coniurationis *invidiam* oratio est vestra *delapsa*. Posuistis enim, atque id tamen *titubanter et strictim*, coniurationis hunc propter amicitiam Catilinae participem fuisse; in quo non modo crimen non *haerebat* sed vix *disserti* adulescentis *cohaerebat* oratio. Qui enim tantus furor [erat] in Caelio, quod tantum aut in moribus naturaque vulnus aut in re [familiari] atque fortuna? Ubi denique est in ista suspicione Caeli nomen auditum? *Nimum* multa de re minime dubia loquor; hoc tamen dico.

maledictum = *falsa accusatio*

impudicitia = *mali mores*

invidia = *odium*

delabor = *cado*

titubanter ↔ *strenue*

strictim = *breviter*

in hoc haereo = *huius pars sum*

dissertus = *eloquens*

cohaeret = *sensum habet, rationem monstrat*

nimum = *nimis*

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ Post mortem Caesaris, gloria Marci [fell down]

b/ He spoke *with hesitation* and his speech did not *make sense*.

.....

c/ [Too much] usus est istis [false accusations]

in iudicio.

d/ That woman, *eloquent* and wise, spoke about the *hatred* among Romans.

.....

e/ Scribam de Marci Antonii [lack of scruples]

[in a nutshell]

f/ This crime *has nothing to do with* the accusation.

.....

Translate these easy words related to the text:

custom doubtful

speech because of

finally only

Pensum 52

Caesar and Ariovistus meet after agreeing on the conditions for the meeting. Caesar accuses Ariovistus of behaving improperly after receiving so many favours from Rome:

Planities erat magna et in ea tumulus terrenus satis grandis. Hic locus aequum *fere* spatium a castris utriusque, Ariovisti et Caesaris, aberat. Eo, ut erat dictum, ad colloquium venerunt. Legionem Caesar, quam equis *devexerat*, passibus ducentis ab eo tumulo constituit; item equites Ariovisti pari intervallo constiterunt. Ariovistus, ex equis ut colloquerentur et praeter se *denos* ad colloquium adducerent, postulavit. Ubi eo ventum est, Caesar initio orationis sua senatusque in eum beneficia commemoravit: quod rex appellatus esset a senatu, quod amicus, quod *munera* amplissime missa [essent]; quam rem et paucis contigisse et pro magnis hominum officiis consuesse tribui docebat (dicebat); illum, cum neque *aditum* neque causam postulandi iustam haberet, beneficio ac liberalitate sua ac senatus ea praemia *consecutum* [esse]. [...] Ariovistus ad postulata Caesaris pauca respondit [...]: transisse Rhenum sese non sua *sponte*, sed rogatum et *accersitum* a Gallis; non sine magna spe magnisque praemiis domum propinquosque reliquisse; sedes habere in Gallia ab ipsis concessas, *obsides* ipsorum voluntate datos.

planities, -ei ↔ *collis*

fere = quasi, prope

deveho = duco, ago

deni = decem cuique

munus, -eris = donum

aditus, -us = ius ineundi

consequor = obtineo, adipiscor

mea sponte = propterea quod volo

accerso / *arcesso* = ad me voco

obses, -idis = captivus

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ Caesar et Ariovistus [convoked] nautas [ten each]

b/ *By his own will, Caesar gave him right of being received into the Senate.*

.....

c/ Caesar [brought] [almost] omnes suos equites.

d/ The army made a halt on a *plain*.

.....

e/ Octavia heri quinque plures libros [obtained]

f/ I bring you ten *hostages* as a *present*.

.....

Translate these easy words related to the text:

each of both meeting

hope relatives

step to request

Pensum 53

Livy describes the night in which Sextus Tarquinius rapes Lucretia:

Paucis *interiectis* diebus Sex. Tarquinius, *inscio* Collatino, cum comite uno Collatiam venit. Ubi exceptus benigne ab *ignaris* consilii cum post cenam in *hospitale* cubiculum deductus esset, amore ardens, postquam satis tuta circa *sopitique* omnes videbantur, stricto gladio ad dormientem Lucretiam venit sinistraque manu mulieris pectore oppresso 'tace, Lucretia' inquit; 'Sex. Tarquinius sum; ferrum in manu est; moriere, si emiseris vocem.' Cum pavida ex somno mulier nullam *opem*, prope mortem imminentem videret, tum Tarquinius fateri amorem, orare, miscere precibus *minas*, *versare* in omnes partes muliebre animum. Ubi obstinatam videbat et ne mortis quidem metu inclinari, addit ad metum *dedecus*: cum mortua iugulatum servum nudum [se] positurum [esse] ait, ut in *sordido* adulterio necata [esse] dicatur.

intericio = in medio pono

inscius = qui nescit

ignarus = qui nescit

hospitalis, -e = ad hospitem factus

sopitus = dormiens

ops = auxilium

mina = quod is qui minatur dicit

verso = moveo, verito

dedecus, -oris ↔ *decus, -oris*

sordidus ↔ *mundus, nitidus*

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ Caesar [unaware] erat tot [threats]

b/ We had no *means* of avoiding the *dishonour*.

.....

c/ Quinque annis [having passed] , Octavius domum rediit.

d/ I *did not know* that your toga was so *dirty*.

.....

e/ In [guest's] cubiculo multa consilia

[he moved around and around]

f/ All the guards were *asleep*.

.....

Translate these easy words related to the text:

to mix left

stubborn fear

to add safe

Pensum 54

Quintus Curtius tells us about Alexander's army moving up and down India, plundering the region, etc.:

Iamque *mitigata* hieme et navibus quae inutiles videbantur crematis, terra ducebat exercitum. *Nonis* castris in regionem Arabiton, inde *totidem* diebus in Cedrosiorum perventum est. Liber hic populus concilio habito dedit se, nec quicquam deditis praeter *commeatus* imperatum est. Quinto hinc die venit ad flumen: Arabum incolae [id] appellant. Regio deserta et aquarum inops *excipit* [eum]. Quam *emensus* in Horitas transit. Ibi maiorem exercitus partem Hephaestioni tradidit, levem *armaturam* cum Ptolomaeo Leonnatoque *partitus est*. Tria simul agmina *populabantur* Indos, magnaеque praedae actae sunt: maritimos Ptolomaeus, ceteros ipse rex et ab alia parte Leonnatus *urebant*.

mitigo ↔ *augeo*

nona castra = castra nono die posita

totidem = idem numerus

commeatus, -us = res frumentaria

excipio = recipio, exspecto

emetior, -iri, emensus sum = peragro, perlustro

armatura = copiae

partior = in partes distribuo

populor = deleo, vasto, diripio

uro = igne deleo

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ Inhospitos hostes [were expecting] nos.

b/ *On the ninth day of the expedition they began to plunder that land.*

.....

c/ [Having crossed] totam Italiam, ad Galliam transiit.

d/ He tried to *reduce* the violence of those *who were burning* the villages.

.....

e/ Mihi erat [as many] comites quot Caesari

ad [army] parandam.

f/ The citizens *divided* the *supplies* into three parts.

.....

Translate these easy words related to the text:

useless except

winter column

lacking from there

Pensum 55

Florus describes the circumstances in which Catilina decided to make an attempt to seize power:

Catilinam luxuria primum, tum hinc *conflata egestas* rei familiaris, simul occasio, quod in extremis finibus mundi arma Romana *peregrinabantur*, in *nefaria* consilia opprimendae patriae suae compulere (-erunt). Senatum confodere, consules trucidare, *distringere* incendiis urbem, *diripere* aerarium, totam denique rem publicam *funditus* tollere et quidquid nec Hannibal videretur optasse, quibus - o nefas - sociis adgressus est! Ipse patricius, sed hoc minus est: Curii, Porcii, Sullae, Cethegi, Autronii, Varguntei atque Longini, quae familiae! quae senatus insignia! Lentulus quoque tum cum maxime praetor. Hos omnis immanissimi facinoris *satellites* habuit. Additum est *pignus* coniurationis sanguis humanus, quem circumlatum *pateris* bibere.

conflo, -are = aerem inmitto, augeo

egestas, -atis = paupertas

peregrinor = iter facio

nefarius = qui mortem fert

dstringo = in confusionem iacio

diripio pecuniam = totam pecuniam impendo

funditus = omnino, ab ima parte

satelles, -itis = comes qui te protegit

pignus, -oris = demonstratio alicuius rei faciendae

patera = calix, poculum

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ Longe [having travelled] , [security] criminis
faciendi aliis coniuratis dedimus.

b/ His *bodyguards* were really *criminal*.

.....

c/ Animi militum vere a deis [had been swollen]

d/ Offering him a *cup*, he promised to destroy the city *from the very basement*.

.....

e/ Caesar conatus est exercitum hostium [to separate in confusion]

f/ He *wasted* all his money, and the *poverty* of his family was evident.

.....

Translate these easy words related to the text:

to oppress blood

to drink end

immense to desire

Pensum 56

Scriptores Historiae Augustae: Here we have the description of a good ruler who did not allow injustice, consulted his superiors, was grateful to the people that had accomplished their duty correctly, did not accumulate a personal fortune, etc.

Iniuriam nulli umquam amicorum comitumve fecit nec magistris quidem aut principibus officiorum. Praefectis autem semper *detulit* [causas], *adserens* eum, qui *mereatur* iniuriam pati ab imperatore, damnandum esse, non *dimittendum*. Si umquam alicui praesentium successorem dedit, semper illud addidit: "Gratias tibi agit res publica"; eumque *muneratus est*, ita ut privatus [...] posset honeste vivere, his quidem muneribus: agris, *bubus*, equis, frumento, [...] *impendiis* ad faciendam domum, marmoribus ad ornandam et operis quas ratio *fabricae* requirebat. Aurum et argentum raro cuiquam nisi militi (militibus) divisit, nefas esse dicens ut *dispensator* publicus in delectationes suas et suorum converteret id quod *provinciales* dedissent.

defero = *ad alium mitto*

adsero (*asserero*) ↔ *nego*

mereor hoc = *iustum est hoc mihi dari*

dimitto = *expello, libero*

muneror (*munero*) = *dono*

bubus < *bos, bovis*

impendium = *sumptus, pecunia ad aliquam rem faciendam posita*

fabrica = *constructio*

dispensator = *administrator*

provincialis, -e = *incola provinciae*

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ Magnam pecuniam ad [inhabitants of the provinces] misi,
nam multa [they deserved]

b/ I sent him off to the administrator.

.....

c/ Noli hoc facere; semper [refer] hoc mihi.

d/ He presented him with five oxen and three horses.

.....

e/ Sacerdos [assured] servos [construction]
templi insequenti anno confecturos esse.

f/ A father, whenever he thinks about the expenses incurred by his son, trembles.

.....

Translate these easy words related to the text:

to suffer to condemn

corn offence

pleasure unless

Pensum 57

In Plautus' *Aulularia*, Megadorus tells Euclio about the advantages for society in a rich man marrying a poor girl, even if this produces some collateral disadvantage:

Euclio: Megadorus meus *affinis* ecce *incedit* a foro. Iam hunc non *ausim* praeterire, quin consistam et conloquar.

Megadorus: Narravi amicis multis consilium meum de condicione hac. Euclionis filiam laudant. Sapienter [dicunt] factum [esse] et consilio bono. Nam, meo quidem animo, si idem faciant ceteri opulentiores, pauperiorum filias ut *indotatas* ducant uxores domum, et multo fiat civitas *concordior*, et invidia nos minore *utamur* quam utimur, [...] et nos [in] minore *sumptu* simus quam sumus. In maximam illud populi partem est optimum. [...] Namque hoc [est] qui dicat “[cum] Quo illae nubent divites *dotatae*, si istud ius pauperibus ponitur?” [cum] Quo *libeant*, nubant, dum *dos* ne fiat comes.

affinis = propinquus, coniunctus

incedo = venio, eo

ausim < *audeo*

indotatus = sine pecunia ad matrimonium gerenda

concors, -ordis = pacem desiderans

utor iniuria = patior iniuriam

sumptus, -us = pecunia ad aliquam rem data (ad emendum, exempli gratia)

dotatus ↔ *indotatus*

libet = placet

dos, dotis = pecunia ad matrimonium gerenda

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ Quantam [dowry] sit tibi dicam postquam domum

[I go]

b/ These citizens *want* to marry women *with dowry*.

.....

c/ Mei [relatives], cum divites sint, semper odio civium

[suffer]

d/ In Rome it was difficult for a woman *without dowry* to marry a rich man.

.....

e/ Numquam [I would dare] tantum [expense] facere.

f/ All the citizens live here *in harmony*.

.....

Translate these easy words related to the text:

poor to pass by

companion rich

decision to stop

Pensum 58

In Sallust, Metellus tries to persuade Bocchus not to help Iugurtha but rather to join the Roman side, as beginning a war is easy but putting an end to it is something else:

Igitur eo dolore impeditus et quia *stultitiae* videbatur alienam rem periculo suo curare, legatos ad Bocchum mittit postulatum, ne sine causa hostis populo Romano fieret: habere tum magnam *copiam* societatis amicitiaeque coniungendae, quae potior bello esset, et, quamquam opibus suis confideret, tamen non debere incerta pro certis mutare; omne bellum *sumi* facile, ceterum *aegerrime* desinere; non in eiusdem potestate initium eius et finem esse; incipere *cuivis* etiam *ignavo* licere, *deponi* cum victores velint. *Proinde* sibi regnoque suo consuleret neu florentis res suas cum Iugurthae perditis misceret. Ad ea rex satis placide verba facit. [...] Rursus imperator contra postulata Bocchi nuntios mittit; ille *probare partim*, alia abnuere.

stultitia ↔ *sapientia*

copia = *occasio, opportunitas*

sumo = *incipio*

aeger = *qui dolorem fert*

quivis = *quilibet*

ignavus ↔ *piger*

depono bellum = *finem facio bellandi*

proinde = *hac de causa*

probo ↔ *vitupero*

partim consilium laudo = *partem huius consilii laudo*

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ Te moneo hoc [painful] bellum [to finish]

b/ *Therefore you can choose whomever you want.*

.....

c/ Victi sumus ducis [foolishness] causa.

d/ I would like to *undertake* this war *partially*.

.....

e/ Senatus nullo modo [approved] ei

[opportunity] pugnandi dare.

f/ It is always better to fight against *lazy* soldiers.

.....

Translate these easy words related to the text:

to join to take care

again prevented

enough to mix

Pensum 59

Livy offers a scene in which the elephants, finding themselves on inconvenient ground and not knowing where to go, get scared and produce a lot of disturbance to their own army, until the situation is solved:

Inenarrabilis labor descendentibus cum ruina iumentorum sarcinarumque. Progressis vixdum quattuor milia passuum nihil optabilius esse quam redire qua venerant, si possent. Hostilem prope tumultum agmini elephanti praebebant, qui, ubi ad invia venerant, deiectis rectoribus cum horrendo stridore pavorem ingentem, equis maxime, incutiebant, donec traducendi eos ratio inita est.

inenarrabilis = qui narrare non potest

iumentum = animal quod magnum pondus fert

sarcina = res quae exercitus secum portat: arma, cibum, etc.

vixdum decem = solum decem, non plures

optabilis = desiderandus

invius = sine via, difficilis ad ambulandum

deicio < de + iacio

rector = qui regit, gubernator

incutio = vi iacio

ineo, -ire = efficio, facio, incipio

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ [The drivers] poterant [hardly] currus gubernare.

b/ Finally I *started* a new method, although it was not *desirable*.

.....

c/ Crimina quae vidi [not to be narrated] sunt.

d/ All the *beasts of burden* threw down what they were carrying.

.....

e/ Ad locum pervenimus [that did not allow us to advance]

f/ The enemy *threw* their *luggage* at us before fleeing.

.....

Translate these easy words related to the text:

immense army column

to advance fear

step near

Pensum 60

Caesar's troops have some difficulties in disembarking, as the natives are much more used to fighting in those conditions:

At barbari, consilio Romanorum cognito, praemisso equitatu et *essedariis*, quo *plerumque* genere in proeliis uti *consuerunt*, [cum] reliquis copiis subsecuti nostros navibus egredi prohibebant. Erat ob has causas summa difficultas, quod naves propter magnitudinem nisi in alto *constitui* non poterant, militibus autem ignotis locis, impeditis manibus magno et gravi onere armorum pressis, simul et de navibus *desiliendum* et in fluctibus *consistendum* et cum hostibus erat pugnandum, cum illi aut ex *arido* aut paulum in aquam progressi, omnibus membris expeditis, notissimis locis, audacter tela conicerent et equos *insuefactos* incitarent. Quibus rebus nostri perterriti atque huius omnino generis pugnae *imperiti* non eadem *alacritate* ac studio, quo in pedestribus uti proeliis consuerant, utebantur.

essedarius = miles qui e curru pugnat

plerumque = paene semper, saepissime

consuesco hoc facere = paene semper hoc facio

constituo = pono

desilio = e nave in aquam desilio

consisto = maneo sine motu

aridus = siccus, sine aqua

insuefactus sum hoc facere = mihi nihil novum est hoc facere

imperitus ↔ *peritus*

alacritas = animus, vis, ferocitas

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ E nave omnes celeriter ad [land] [jumped down]

b/ *Most of the times* they fight with swords.

.....

c/ [Inexperienced] erant huius artis docendi et

[they stood] expectantes.

d/ Caesar *positioned* the *charioteers* in the first line.

.....

e/ His feminis linguam Latinam intellegere facile fuit, nam [used] erant.

f/ The Gauls *accustomed* to fight *with great bravery*.

.....

Translate these easy words related to the text:

to prevent troops

to go out free

plan weight

Pensum 61

In Ovid Dido complains against Aeneas because he is abandoning her after she had received him and given him a new life; finally, she realises that death is calling her:

Fluctibus eiectum tuta *statione* recepi / vixque bene audito nomine regna [tibi] dedi.
his tamen officiis utinam contenta fuisset / nec mea *concubitu* fama sepulta foret!
illa dies nocuit, qua nos *declive* sub antrum / caeruleus subitis compulit imber aquis.
audieram vocem; nymphas *ululasse* putavi: / Eumenides fatis signa dedere (dederunt) meis.
Exige, *laese* pudor, poenas, [...] / ad quas, me miseram, plena pudoris eo.
est mihi marmorea sacratus in *aede* Sychaeus (in marmorea aede);
oppositae frondes velleraque alba tegunt. / hinc ego me sensi noto *quater ore citari*.

statio = *refugium*

concubitus = *matrimonium, locus ubi matrimonium fit (< concubere)*

declivis = *in latere collis situs*

ululo = *tristi voce clamo*

laesus ↔ *incolumis*

aedis, -is (sing.) = *templum, fanum*

frons, -ndis = *folia plantarum*

vellus, -eris = *pellis ovis*

quater = *semel, bis, ter, quater, ...*

cito = *voco, invoco*

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ Totam noctem in [on a grade] antro dormivit.

b/ The wolves *were howling* from the *foliage*.

.....

c/ Rumor [of their marital union] celeriter per urbem cucurrit.

d/ I saw him *four times*, he looked *injured*.

.....

e/ Statim [call] eum ad [refuge] !

f/ I left three *fleeces* in this *house*.

.....

Translate these easy words related to the text:

to feel hardly

kingdom cave

if only wave

Pensum 62

Seneca says that it is normal that the person he writes to wants to know about the concept of "anger," as it is something really noxious, and he describes all its bad characteristics, especially that revenge ends up damaging the avenger himself:

Exegisti a me, Novate, ut scriberem quemadmodum posset ira leniri, nec immerito mihi videris hunc praecipue affectum pertimuisse maxime ex omnibus taetrum ac rabidum. Ceteris [affectis] enim aliquid quieti placidique inest, hic totus concitatus et in impetu est: doloris, armorum, sanguinis, suppliciorum minime humana furens [affectus] cupiditate, dum alteri noceat sui neglegens, in ipsa inruens tela et ultionis secum ultorem tracturae avidus (avidus ultions tracturae ultorem secum).

exigo = posco, iubeo

quemadmodum = quo modo, quo pacto

lenio eum = efficio ut iram deponat

immerito = sine causa

praecipue = praesertim

rabidus ↔ quietus

concito ↔ lenio

inruo = me iacio, curro

ultio = poena contra inimicum

ultor = qui ulciscitur, qui inimicum punit criminis causa

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ Iussi milites [full of rage] in hostes

[to throw themselves]

b/ I would like to know *how* you will win.

.....

c/ Conatus sum eum [to calm down]

ad [revenge] currentem.

d/ I *request* that you read this book, *especially* this one!

.....

e/ Puto eos nullo modo [without reason]

[avengers] factos esse, nam inimici genitores necaverunt.

f/ Catilina *prompted* his soldiers against the consul's army.

.....

Translate these easy words related to the text:

desire to seem

to harm desirous

to be able feeling

Pensum 63

After some natural disasters, Rome goes on extending its power; some states accept Roman domination, others do not:

Aquae ingentes eo anno fuerunt; Tiberis *duodeciens* campum Martium *planaque* urbis inundavit. Ab Cn. Manlio consule bello in Asia cum Gallis perfecto, alter consul M. Fulvius *perdomitis* Aetolis cum traiecisset in Cephallaniam (insulam), circa civitates insulae [nuntios] misit *percontatum*, utrum se dedere Romanis an belli fortunam experiri mallent. Metus ad omnes valuit, ne *deditionem* recusarent. [...] *Inesperata* pax Cephallaniae *adfulserat*, cum repente una civitas, incertum quam ob causam, Samaei *desciverunt*. Quia opportuno loco urbs posita esset, timuisse se *aiebant*, ne *demigrare* cogerentur ab Romanis.

duodeciens = x 12

planus = *aequus*

perdomo = *supero*

percontor = *interrogo*

deditionem facio = *victum me ad hostes do*

insperatus = *non exspectatus*

adfulgeo (affulgeo) = *nittens appareo, fulgens appareo*

descisco = *defectionem facio*

aio = *dico*

demigro = *meam patriam relinquo et ad alium locum migro*

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ [I asked] quamobrem [to emigrate] vellent.

b/ The enemy arrived *unexpected*.

.....

c/ Haec urbs in [a plain] sita repente [defected]

d/ Already *twelve times* have the Romans accepted the Gauls in *surrender*.

.....

e/ Non relinquam hanc terram prisquam incolas [I defeat]

f/ Dido says that Aeneas *appeared* in a dream.

.....

Translate these easy words related to the text:

to refuse fear

to flood to refuse

immense to hand over

Pensum 64

Cicero complains that, while the senate and many more people show their sadness by being dressed in mourning because of the problems he was going through, then the consuls give the order that those expressions of mourning should end:

Erat igitur in *luctu* senatus, *squalebat* civitas publico consilio *veste* mutata, nullum erat Italiae municipium, nulla colonia, nulla praefectura, nulla Romae *societas vectigalium*, nullum *collegium* aut concilium aut *omnino* aliquod commune consilium quod tum non honorificentissime de mea salute decrevisset: cum subito *edicunt* duo consules ut ad suum vestitum senatores redirent. Quis umquam consul senatum [senatus] ipsius decretis parere prohibuit? Quis tyrannus miseros lugere vetuit? *Parumne* est, Piso, ut omittam Gabinium, quod tantum homines *fefellisti* ut neglegeres auctoritatem senatus? [...] Etiamne edicere audebas ne maererent homines meam, suam, rei publicae calamitatem, ne hunc suum dolorem *veste significarent*?

luctus = *maestitia mortis alicuius causa*

squaleo = *maestitiam monstro mortis alicuius causa*

vestis = *quod super corpus ponimus ne nudi simus*

vectigal = *pecunia quam civitates victae victoribus quotannis mittunt*

collegium = *societas*

omnino = *plane, penitus*

edico = *lege impero*

parum ↔ *multum*

fallo te = *tibi mendacia dico*

significo = *indico, signum do*

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ [I deceived] omnes homines illius [association]

b/ The Greeks did not pay *taxes* to Rome.

.....

c/ [Clothes] meis filiis emi, quamquam

[little] pecuniae habebam.

d/ He showed his *grief absolutely* to all senators.

.....

e/ Senatores [ordered by decree] ne quisquam laetitiam

[showed]

f/ After the general's death, all the citizens *showed sadness*.

.....

Translate these easy words related to the text:

disgrace state

to go back public

to dare to forbid

Pensum 65

Ambassadors go to Rome to complain about several matters:

Priusquam consules in provincias proficiscerentur, legationes *transmarinas* in senatum introduxerunt. Nec umquam ante tantum regionis eius hominum (tantum hominum) Romae fuerat. Nam ex quo fama per gentes, quae Macedoniam *accolunt*, *vulgata est* crimina *querimoniasque* de Philippo non *neglegenter* ab Romanis audiri, [atque] multis operae pretium fuisse *queri*, pro se quaeque civitates gentesque, singuli etiam privatim – gravis (displicens) enim *accola* omnibus erat – Romam aut ad spem levandae iniuriae aut ad *deflendae solacium* venerunt. Et ab Eumene rege legatio cum fratre eius Athenaeo venit ad querendum simul quod non deducerentur ex Thracia praesidia, simul quod in Bithyniam [regi] Prusiae bellum adversus Eumenem gerenti *auxilia* missa forent.

transmarinus = qui trans mare habitat

accolo = incolo, habito

vulgo = omnibus hominibus dico, in vulgus commune facio

querimonia = querella, questus, accusatio sine punitione

neglegenter ↔ *avide*

queror de te = quamquam non possum te punire, dico te iniusta fecisse

accola = vicinus

defleo = multum lacrimo

solacium = allevatio, consolatio

auxilia = novi milites

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ Aegyptii semper de vectigalibus [were complaining]

b/ The king listened to all the *complaints without interest*.

.....

c/ Mei [neighbours] multum [cried] filio ad
exercitum misso.

d/ We offered this *consolation* to the nations *from across the sea*.

.....

e/ [The rumour was expanded] nova

[fresh troops] missa esse.

f/ He *lived in* Gaul for twenty years.

.....

Translate these easy words related to the text:

against area

embassy wage (war)

before to depart

Pensum 66

Martial asks Ligurinus, a very bad poet, to stop pursuing him, as he finds him everywhere trying to make him listen to his horrible verses:

Occurrit tibi nemo [factum] quod libenter,
 [factum] quod, *quacumque* venis, fuga est (fit) et ingens / circa te, Ligurine, solitudo,
 quid sit, scire cupis? Nimis poeta es. / Hoc *valde* vitium periculosum est.
 Non tigris *catulis* citata raptis, / non *dipsas* medio *perusta* sole,
 nec sic *scorprios* improbus timetur. / Nam tantos, rogo, quis ferat (ferre possit) labores?
 Et [mihi] stanti legis et legis sedenti, / [mihi] currenti legis et legis *cacanti*.
 In thermas fugio: *sonas* ad [meam] aurem. / Piscinam peto: non [mihi] licet natare.
 Ad cenam propero: [me] tenes euntem. / Ad cenam venio: fugas [me] sedentem.
Lassus dormio: suscitās [me] iacentem.

occurro tibi = *fortunae causa te alicubi video, tibi obviam eo*

quacumque venis = *in eo loco per quem venis*

valde = *valide, multum, forte*

catulus = *minimum animal, nuper natum*

dipsas, -adis = *serpens a qua morditus magnopere sitis*

peruro = *incendo, maximo calore deleo*

scorprios, -onis = *parvum animal a quo morditus cito moriris*

caco = *cibum e corpore expello postquam intus corporis fuit*

sono ad aures aliorum = *alii possunt me audire*

lassus = *fessus*

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ In via semper video [puppies] [defecating]

b/ These news *sounded* in our ears.
.....

c/ Heri [I came across] cursitoribus omnino [tired]

d/ The whole house *was burnt*.
.....

e/ [Serpents] et [scorpions] venenosa animalia sunt.

f/ *Wherever* Caesar went, the citizens praised him *a lot*.
.....

Translate these easy words related to the text:

to hurry to sit

dishonest dangerous

ear to wake up

Pensum 67

Three epigrams from Martial, as usual mocking someone:

Munera quod senibus *viduisque* ingentia mittis, / vis te *munificum*, Gargiliane, vocem?

Sordidius nihil est, nihil est te *spurcius* uno, / qui potes insidias dona vocare tuas:

Sic avidis *fallax* indulget piscibus *hamus*, / callida sic stultas *decipit esca* feras.

Oculo Philaneis semper altero *plorat*. / Quo fiat istud quaeritis modo? *Lusca* est.

Hostem cum fugeret, se Fannius ipse *peremit*. / Hoc, rogo, non furor est, ne moriari, mori?

vidua = mulier quae suum maritum perdidit

munificus = qui munera multa dat

spurcus ↔ mundus, nitidus

fallax ↔ verax

hamus = parvum curvum obiectum quo pisces capimus

decipio = fallo

esca = quod in hamo ponimus ut pisces mordeant

ploro = lacrimo

luscus = unum oculum habens

perimo = deleo, neco

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ Catilina, cum socios capere conaretur, semper [generous] erat.

b/ After the defeat we *cried* a lot.

.....

c/ Non poteris illum virum [deceive] quamquam

[one-eyed] est.

d/ I put the *bait* on the *fish-hook*.

.....

e/ Satellites Catilinae [dirty] et [false] erant.

f/ The *widow* *killed* herself.

.....

Translate these easy words related to the text:

to ask skilful

to die present

plot eager

Pensum 68

Pliny tells us about the first usages of bronze and about the rivalry between bronze from Delos and bronze from Aegina:

Antiquissima *aeris* gloria Deliaci [aeri] fuit, *mercatus* in Delo celebrante toto orbe, et ideo cura *officinis*. Tricliniorum pedibus *fulcrisque* ibi prima *aeris* nobilitas (primus usus *aeris*) pervenit, deinde et (quoque) ad deum (deorum) simulacra effigiemque hominum et aliorum animalium. Proxima laus Aeginetico [aeri] fuit, insula et (quoque) ipsa eo (hac de causa) [celebris est], nec quod ibi *gigneretur*, sed officinarum (in officinis facta) *temperatura*, *nobilitata*. *Bos aereus*, inde captus, in foro *boario* est Romae. Hoc erit exemplar Aeginetici *aeris*, Deliaci [aeris] autem Iuppiter in Capitolio in Iovis Tonantis aede. Illo aere Myron usus est, hoc Polycletus, aequales atque condiscipuli; sic *aemulatio* et (quoque) in materia [deligenda] fuit.

aes, aeris n. = *metallum vile sed utilissimum*

mercatus, -us = *locus ubi omnia veneunt*

officina = *locus ubi metallum tractatur*

fulcrum = *pes sellae*

gigno = *facio, creo*

temperatura = *forma, compositio*

nobilito = *clarum omnibus facio*

bos, bovis = *animal tauro simile*

boarius = *ad boves pertinens*

aemulatio = *rivalitas*

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ Tabula quattuor [deceive] habebat.

b/ There is great *rivalry* between people who work in this *workshop*.

.....

c/ Hic sculptor [the bronze] huius insulae

[made famous]

d/ Roman technique *produced* magnificent temples.

.....

e/ In hoc [market] quinque [oxen] emi.

f/ The *composition* of these *oxen-shaped* statues is admirable.

.....

Translate these easy words related to the text:

attention because of this

sample to take

praise foot

Pensum 69

A grandmother takes care of her grandson and wishes the best for him, but the author would not rely on her:

Ecce avia aut metuens divum *matertera cunis exemit* puerum frontemque atque *uda labella* [...] *expiat*, urentis (urentes) oculos *inhibere* perita; tunc manibus *quatit* et spem [...] supplice voto nunc Licini in campos, nunc Crassi mittit in aedis (aedes): 'hunc optet [ut] generum rex et regina, puellae hunc rapiant [sollicitent]; quidquid (ubicumque) *calcaverit* hic, rosa (facile) fiat.' ast (at) ego *nutrici* non mando vota. Negato (nega), Iuppiter, haec illi, quamvis te *albata* rogarit (rogaverit).

matertera = soror matris

cuna = locus ubi parvus puer dormit

eximo = depromo, ex eo loco capio

udus ↔ *siccus*

labellum = parvum labrum

expio = purifico

quatit = celeriter moveo

calco hanc terram = iter facio per hanc terram

nutrix = femina quae lac puero dat

*albatu*s = in albo indutus

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ Meae manus [humid] erant.

b/ I *took* the child *dressed in white* with my hands.

.....

c/ Mea [aunt] sapiens est, nam potest omnes morbos

[to keep away]

d/ The *nurse* cleaned the *lips* of the child.

.....

e/ Puero in [cradle] dormiente, sacerdos supplices omnes

[purified]

f/ He *trod on* so many countries that he saw everything.

.....

Translate these easy words related to the text:

whatever son-in-law

field desire

forehead grandmother

Pensum 70

When the Samnites, after an unexpected victory, ask twice what they should do, the same person gives two completely opposite answers, which leaves everybody unsure of what to do, wondering if the reason is that he is already very old:

Ne Samnitibus quidem consilium in tam laetis *suppetebat* rebus; itaque universi Herennium Pontium, patrem imperatoris, per litteras consulendum censent. Iam is, gravis annis, non militaribus solum sed civilibus quoque *abscesserat* muneribus; in corpore tamen *adfecto* *vigebat* vis animi consiliique. Is ubi accepit ad Furculas Caudinas inter duos saltus clausos esse exercitus Romanos, consultus ab nuntio filii censuit omnes inde quam primum *inviolatos* dimittendos. Quae ubi *spreta* sententia est iterumque eodem *remeante* nuntio consulebatur, censuit ad unum omnes interficiendos [esse]. Quae ubi tam discordia inter se velut ex *ancipiti* oraculo responsa data sunt, quamquam filius ipse in primis iam animum quoque patris *consenuisse* in *adfecto* corpore rebatur, tamen consensu omnium victus est ut ipsum in consilium *acciret*.

pecunia suppetit mihi = *multum pecuniae habeo* / *satis pecuniae habeo*

abscedo urbe = *relinquo urbem*

morbis adficit (afficit) meum corpus = *morbis me tenet*

vigeo ↔ *debilis sum*

inviolatus = *nullam violentiam passus*

sperno ↔ *accipio*

remeo = *revenio*

anceps = *dubius*

consenesco = *senex fio*

accio = *ad me voco, venire iubeo*

Fill the blanks in a-c-e and translate b-d-f:

a/ *Iam longe mea patria* [I left]

b/ *I grew old* as a prisoner, but *unharm*ed by the enemy.

.....

c/ *Consilium ceperunt* [dubious] *oraculi*

[to be rejected]

d/ *Caesar had* always *enough* soldiers and *was in good health*.

.....

e/ *Hannibal in montibus gravi morbo* [was affected]

f/ As the consul *was summoning* him, the messenger *returned* immediately.

.....

Translate these easy words related to the text:

duty decision

messenger agreement

answer to think

Key to the exercises

Pensum 1

- a/ saucios, refecit.
- b/ Puto meum filium audacem virum fore.
- c/ quadriduo, nos gessimus
- d/ Dic mihi ut possim eos donare.
- e/ animum gero, opportuni
- f/ Donum dedi meritis.

Pensum 2

- a/ adstare, paullum
- b/ Iam perlegisti illum lepidum librum?
- c/ commodum, linquendam
- d/ Hic pater natos diligit.
- e/ incessus
- f/ Loca hoc hic, quaeso.

Pensum 3

- a/ adiungere
- b/ Qua re te praeficiam exercitui.
- c/ offeret
- d/ Privati cives multas utilitates rei publicae offerunt.
- e/ hoc tantum boni, conferre
- f/ Deligam aliquem qui habeat eximiam scientiam litterarum.

Pensum 4

- a/ huc, vela obduc
- b/ Semper lectiones facio in cryptoportico.
- c/ tecta
- d/ Iussit servum paulatim fenestras adoperire.
- e/ inclusi, condiscerent
- f/ Milites semper duci consulunt.

Pensum 5

- a/ importuni
- b/ Quercum ceciderunt quia poti erant.
- c/ vota, anum
- d/ Luridos dentes habet, et hoc eum turpat.
- e/ impudentes, cantus
- f/ Tam senex es ut multas rugas habeas.

Pensum 6

- a/ flabat, commorabar
- b/ Hoc fecit amentiae causa, totum exercitum coercuit.
- c/ consuevi, tribuere
- d/ Bellum prospiciens, statuerunt Romam ire.
- e/ operam dare
- f/ Veni propter eum, et non setius propter te.

Pensum 7

- a/ portentum est, incommodum
- b/ Perrexerunt et repugnaverunt.
- c/ peregi, locuples
- d/ Nutus deorum clarissimi erant, et progredi consuluimus.
- e/ traho
- f/ Modestus dominus est.

Pensum 8

- a/ nactus sum, subivi
- b/ Mortuus essem, nisi amici ad me adiuvandum subvenissent.
- c/ concepit, temere
- d/ Ex urbe eruperunt et cito successerunt.
- e/ conatum
- f/ Vino absistere tibi necesse est.

Pensum 9

- a/ modicum, lancem
- b/ Quae causast huius cladis?
- c/ contenti, adventus
- d/ Hesternno die exercitus ab urbe recessit.
- e/ causatus, nummos
- f/ Subita mors eius pessimum fuit rei publicae.

Pensum 10

- a/ opinatus sum, duellum
- b/ Meum erum odi, nam semper mala mihi obicit.
- c/ populares, potiti sunt
- d/ Quid evebit? Quid contigit?
- e/ adoria
- f/ Magister suos discipulos sapientia afficit.

Pensum 11

- a/ contemptionem, ideo
- b/ Nimia audacia non semper bona est.
- c/ attulit, formidinem
- d/ Profecit usque ad fores.
- e/ stomachabatur, adegit
- f/ Corpus laqueo pendens videre poteramus.

Pensum 12

- a/ cladem, ediderunt
- b/ Quamquam segnes erant, hostes saepserunt.
- c/ stragis, palabantur
- d/ Troiani impediti sunt aggere.
- e/ ductores, undique
- f/ Illos milites in urbem receptos vidi.

Pensum 13

- a/ oblitus sum, horologium
- b/ Pater amixit maestum puerum.
- c/ bucinator, confossos
- d/ Subinde multos lautos cives vidimus.
- e/ quietem
- f/ Consilium cepimus domus subornandae.

Pensum 14

- a/ praeter, tutantur
- b/ Mihi copia dormiendi in ignaro loco non fit.
- c/ opes, dispares
- d/ Arma amisit et interiit.
- e/ evasit
- f/ Nullum perfugium invenit.

Pensum 15

- a/ concesserant, aestum
- b/ Multi discipuli petiverunt lucum.
- c/ praediti, facundia
- d/ Accersivi omnes qui hostes propulsaverunt.
- e/ sidera
- f/ Nolo contra nostrates pugnare.

Pensum 16

- a/ accidit, queo
- b/ Senatus frequens hanc legem denegavit.
- c/ plauserunt, desiderium
- d/ Praesenti sermone, adiuravi eum Caesarem necavisse.
- e/ foris
- f/ Quinque libros ei attuli.

Pensum 17

- a/ adversus, interfectione
- b/ Potes mihi supplementum istinc mittere?
- c/ perdidit, sublevare
- d/ Libris careo, potes aliquos expedire?
- e/ vexat
- f/ Numquam tam crudele facinus vidi.

Pensum 18

- a/ extuli
- b/ Immane agmen progrediebatur.
- c/ excivi, pulsibus
- d/ Tellus repente quassa est.
- e/ Dictum eius
- f/ Ima pars aggeris robustissima erat.

Pensum 19

- a/ interdum, corripio
- b/ Caesare digresso, eos admonui.
- c/ quando
- d/ Mihi indulgeo in his libris emendis.
- e/ paulo, sumptuosior
- f/ Neminem inveni ei parem.

Pensum 20

- a/ dicionem, laccessere
- b/ Ille dux Graeciam urget ut deficiat.
- c/ impendere
- d/ Semper malum animum effert.
- e/ adeptus sum, priscum
- f/ Primum illam terram subegi, postea eam tueo.

Pensum 21

Ego sane omnes meos subiectos amo, quasi pater eorum essem, et eos cunctos educo. In mea re publica quadruplatores non sunt, numquam facere debeo publicationem bonorum, et crimen affectatae tyrannidis abest. Si quis malum facinus facere vult et conscios habet, meos servos eos requirere iubeo.

Pensum 22

Eloquar quis sim, quoniam vos me aspicitis. Ego postero anno hanc domum colui; dominus obsecravit ne de hoc quidquam dicerem et concredidit mihi thesaurum clam omnibus. Ego thesaurum defodi et nunc e vobis veneror ut nihil de hoc dicatis, nam volo homines qui hic habitant inopes manere, numquam eis pecuniam commonstrabo.

Pensum 23

Verres multa facinora commisit. Siciliae gubernator erat et multa signa illinc abstulit, non solum e fanis sed quoque e magnis templis. Omnia coram omnibus fecit, palam: plaustro utens, signa evexit, sustulit omnia quae voluit et in suis aedibus posuit. Non solum hoc fecit, sed quoque aurum ex aliis signis detraxit.

Pensum 24

Omnes mei amici matutini venerunt pridie, et ego opperitus sum eos in triclinio. Putabam eum diem optimum fore, nam omnes adesse spoponderunt. Conventum fecimus propterea quod necesse erat nobis instruere defensionem in iudicio dicendam. Solus Octavius adesse abnuit, homo maxime Graia facundia praeditus, sed alium subrogavi.

Pensum 25

Milites castra reliquerunt aquandi causa, sed correpti sunt ab hostibus. Dux cito vasa conclamare iussit, nam vererbatur ne plures hostes venirent et nolebat suos milites, sarcinas habentes, impeditos et magnum onus ferentes confligere, hac de causa proficisci iussit et exploratores misit ad locum perspiciendum, qui cum revertissent omnia ei renuntiaverunt.

Pensum 26

Omnes nos exterriti eramus, nam non solum taedebat nos hoc facere sed quoque periculosum erat. Convexum tecti tuebamur et quo citius domum ire possemus iam incepta peragere coepimus. Super turicremas aras laticem posuimus, postea vinum ad sacrificium faciendum fudimus, et repente vinum cruor factum est.

Pensum 27

Quoniam natura hominis talis est, numquam casu mutat, sed semper haerescet eodem modo, sed aliquando extemplo mutat. Homines tenue textum corporis habent, et novas imagines mobiliter menti suae mandant. Levitatem hominis uno ictu afficere facile est, quolibet die possumus hoc experiri.

Pensum 28

Magnum fundum habeo in Campania, et cras eum circumibo, nam volo scire utrum servi eum colant necne. Multa opera adhuc infecta erant a vilico, non omnia temperi confecit, hoc facile apparebat. Vilicus non semper sedulo laborat, et saepe non valet, quamquam ego semper iubeo eum omnes labores efficere.

Pensum 29

Putamus liberos semper parvos futuros esse, sed paulatim ad crescent et gremium matris relinquunt. Tunc potissimum consilium capere debemus de eis educandis, utrum inter parietes nostras, domi, an mittemus eos ad frequentiam publicorum ludorum. Quamquam non dissimulo esse multos qui malint filios domi educare, hoc prope privato modo, contraria persuasio me habet, praecipue propterea quod optimos magistros novi.

Pensum 30

Catilina multa et magna flagitia commisit, multa facinora cooperiebant nomen eius, sed omnes cives malebant de hoc reticere, prorsus malebant huius hominis oblivisci. Catilina nihil pensi habebat sive de munere sive de officio, et consuetudo eius erat amicos adiuvare qui in inopia essent largiendo et eis persuadere multa pollicendo.

Pensum 31

Catilina nesciebat quosnam cives rogandos esse. Alii multum aes alienum debebant, alii solum mercem et divitias volebant, et nihil eo tempore tutum erat. Multum omnia in sua mente volvit, et tandem patrocinium aliquorum divitum cives accepit, quibus praecepit ne quidquam facerent, nam primum in mente habebat alios socios adire et operam dare ut arma pararent.

Pensum 32

Vos, stulti, arguitis me id, Caesarem necare velle? Fortasse ego et mei amici laetamur Caesarem mortuum esse, sed quoque in culpa sunt suasores et probatores, nihil refert utrum tua manu eum necaveris necne. Ecquis potest hoc negare, exceptis eis qui hoc facinus improbaverunt? Etenim pluribus civibus non deest culpa.

Pensum 33

Ego semper iudicavi Antonium proditorem Romae esse, potius quam alios qui contra Romam pugnaverunt. Taetrum animum habebat et semper tyrannico modo vixit, minaciter imperio utens. Contiones habuit multas, sed magistratum abiit quotienscumque voluit, nulla causa, quod vobis denuntiandum est.

Pensum 34

Postquam abiit, Fabius eis dixit Hannibalem callidum ducem esse et vinci non posse aliter quam proelio differendo. Alter consul contradixit, sed Aemilius conatus est parvum vicum capere et in proelio multos hostes saucivit, omnes hostes graviter accepti sunt et quingenti perierunt. Quamquam inferiores erant, hostes non dignati sunt pacem petere.

Pensum 35

Amicus meus quondam pecuniam poposcit, hoc mihi fassus est, quina sestertia cuiusque socii, sed ei solum quisque binos dedit. Forsan plus non habebant. Hac pecunia data, aureola aliqua accepit ex homine qui ultro ei dedit. Ego semper sportulam clientibus meis do, etiamsi solum quadrantes aliquos.

Pensum 36

Caesar semper volebat castra castris hostium conferre, praesertim castella. Heri moeniis prohibuit hos milites qui obsidionem facere in mente habebant, nam facile visu erat eos infestos esse, et postea Romam contendit. Adeo ad urbem appropinquavit ut cives eum videre poterant, et exercitu Pompeii se coniunxit, namque foedus fecerant. Pro castris eorum altus mons edebatur.

Pensum 37

Plinio sollemne erat imperatorem consulere, et nuper eum consuluit, nam cunctationem habebat propterea quod numquam cunctationibus de Christianis interfuit et nesciebat quatenus eos punire necesse erat. Haesitabat quoque utrum quamlibet teneri essent Christiani puniri debebant, idem ac si robustiores essent. Fortasse aliqui paenitentiam sentiebant, sed plerique desinere nolebant.

Pensum 38

Dux vidit hostes de monte degredi et, veritus ne impetum facerent, conatus est eos circumire et siti conficere. Hac de causa cum expeditis militibus locum optimum antecepit et crebros impetus fecit, non solum e fronte sed quoque transversos, sed diffidebat viribus suorum militum, nam magnam lassitudinem monstrabant.

Pensum 39

Omnia bene se habuerunt. Ceterum pax fracta est, sed paucos post dies quam Caesar venerat Octavius omnes duces accivit, nam abicere volebat consilium belli faciendi. Cum exortus esset de hoc cum eis loqui, repente dux quidam interfatus est, qui volebat Octavium alia paci praevertere. Eo tempore indutiae aderant Romanis, si quis nullum bellum fieri "pacem" dicere potest.

Pensum 40

Omnes bene scimus socordiam Tiberii, nam scelesti multa fecit et nusquam ipse pugnavit, quamquam blanditiis omnibus persuadebat. Aliquos e patria eorum vocavit sed numquam eos remisit, et quoque Romam ipsam in formam rei publicae redegit. Privignus erat Octavii et tanta facinora commisit ut omnia crimina Octavii purgaverit. Adversum omnes locutus est et contra populum ipsum saevivit.

Pensum 41

Adhuc pendet hoc, nondum scio quid factururus sim. Volo in iudicio hanc famulam tueri ut cladem vitet. Ego et mei amico eam lugemus et comitatus semper iuvat, praesertim quandocumque infesti homines in te furunt, eo tempore omnia invisata fiunt. Conari debeo vitam eius levare.

Pensum 42

Aliquando videmus, postquam terra quassa est, alibi magnos hiatus, alibi amnes extra cursum, etc. Alias possumus causam cognoscere, alias non possumus, sed generatim, quandocumque terra quatitur, magnus sonus comitatur hunc motus qui moles ingentes edit et videre possumus prostata moenia. Hic motus egerit quoque amnes ignis et, terra aperta, multa aedificia hauriuntur.

Pensum 43

Humanitas Ciceronis semper praecipua fuit, namque aliquos viros, quamquam inimicos essent, in iudicio pecuniarum repetundarum tutatus est. Homo magnae gravitatis fuit, non solum magnae sed quoque diutinae: etiamsi alii senatores dissidebant, Cicero consilia eorum semper comprobabat. Nova dignitate eius renuntiata, omnes cives laeti erant.

Pensum 44

In Graecia hoc abunde crevi: bello confecto, Graeci semper coegebant milites armas relinquere, numquam passi sunt eos in exercitu manere. Sed hoc facile erat, nam milites ultro hoc faciebant quamquam sacramento nomen obtulerant. Hoc modo protinus bellum cessabat. Hostibus devictis, putabant se hactenus fecisse ut nihil aliud necesse esset facere.

Pensum 45

Semper videris in proelium ire audere, quamquam multi hoc modo laetam vitam praetereunt. Militibus loquebar et hoc loco omnis vidi pugnare velle, nam honores assequuntur, alii milites aliquanto, alii (scire non potest quam multi) usque ad maximum. Nunc tibi colligam ambitiosos, eos qui semper blanditiis beneficia obtinere conantur.

Pensum 46

Galli et Romani consilium ceperunt de societate faciendae, ambo populi putabant hoc maximi momenti esse, et utraque pars laeta erat. Oratores contionem habuerunt in qua de hoc locuti sunt, sed non uno animo locuti sunt, nam alii alio res trahere volebant. Omnes volebant perniciem vitare et salutare orationes habuerunt, sed tandem inter se ipsos magna cum vi pugnaverunt.

Pensum 47

Si quis ad me veniebat, semper eiusmodi idem faciebam: praestabam laetitiam eius dum apud me esset. Semper cohortatus sum amicos ut ad me venirent, nam maerebam quaecumque viderem eos pecunia carentes. Nunc, si queo, pecuniam eis do. Nolo quemquam maestum esse et, si amicus epistulam ad me scribit, ego statim ad eum rescribo et maestitiam eius sublevo, praesertim si hic homo merita fecit.

Pensum 48

E domo repente amicus meus nos excivit, nam flammam in aedificio vidit. Inde omnes cucurrimus, et incendium nos omnes in viam effudit, quia flammae poterant nos caedere. Ego adhuc in aedificio manebat, sed non alius quisquam intro mansit. Habitum alienum cepi et, hoc modo indutus, sicut necesse erat cito aedificium relinquere, abii. Speciem non nimis duci decoram monstrabam, nedum consuli, sed vitam servavi quamquam omnem pecuniam perdidit. Aliquanto plus vitam quam pecuniam amo.

Pensum 49

Paludes multae erant in illa terra, et hac de causa difficillimum fuit terminos egredi. Quisque optimus pugnare volebat, omnes volebamus illam terram subigere, sed hostes non dabantur. Cibo opus erat, et paene esuriebamus. Equidem fessissimus eram propterea quod auspicia ferebam, sed tamen, hoste viso, quam fortissime pugnavi, nam semper me paenitet desidia.

Pensum 50

Exercitu fuso, omnes fugerunt, sed eos invenire difficilius fuit quam nos rati sumus, nam semper alibi erant et numquam poteramus eos cernere. In proelio fortiter tetenderant, quamquam nos utrimque oppugnabamus. Fortasse memores erant suae pristinae virtutis. Tandem, eos in angusto loco confertos confodimus. Post proelium, corpora teximus.

Pensum 51

- a/ delapsa est
- b/ Titubanter locutus est et oratio eius non cohaerebat.
- c/ Nimium, maledictis
- d/ Illa mulier, disserta et sapiens, de invidia inter Romanos locuta est.
- e/ impudicitia, strictim
- f/ Hoc crimen in accusatione non haeret.

Pensum 52

- a/ accersiverunt, denos
- b/ Sua sponte Caesar ei aditum in senatum dedit.
- c/ devexit, fere
- d/ Exercitus in planitie constitit.
- e/ consecuta est
- f/ Tibi decem obsides ut munus fero.

Pensum 53

- a/ ignarus, minarum
- b/ Nullam opem habebamus ad dedecus vitandum.
- c/ interiectis
- d/ Ego inscius eram tuam togam tam sordidam esse.
- e/ hospitali, versavit
- f/ Omnes vigiliae sopiti erant.

Pensum 54

- a/ excipiebant
- b/ Nonis castris coeperunt illam terram populari.
- c/ Emensus
- d/ Conatus est vim oppida urentium mitigare.
- e/ totidem, armaturam
- f/ Cives commeatus in tres partes partiti sunt.

Pensum 55

- a/ peregrinati, pignus
- b/ Satellites eius vero nefarii erant.
- c/ conflati erant
- d/ Pateram ei praebens, promisit se urbem funditus deleturum esse.
- e/ distringere
- f/ Totam pecuniam diripuit et egestas rei familiaris manifesta erat.

Pensum 56

- a/ provinciales, merebantur
- b/ Ad dispensatorem eum dimisi.
- c/ defer
- d/ Eum quinque bubus et tribus equis muneratus est.
- e/ asseruit, fabricam
- f/ Pater, utcumque de impendiis filii putat, tremit.

Pensum 57

- a/ dotem, incedam
- b/ His civibus libet mulieres dotatas uxores ducere.
- c/ affines, utuntur
- d/ Romae difficile erat mulieri indotatae diviti viro nubere.
- e/ ausim, sumptum
- f/ Omnes cives hic concordēs habitant.

Pensum 58

- a/ aeger, deponere
- b/ Proinde quemvis deligere potes.
- c/ stultitiae
- d/ Velim hoc bellum partim sumere.
- e/ probavit, copiam
- f/ Semper potius est contra ignavos milites pugnare.

Pensum 59

- a/ Rectores, vixdum
- b/ Tandem novam methodum inivi, quamquam non optabilis erat.
- c/ inenarrabilia
- d/ Omnia iumenta quae ferebant deiecerunt.
- e/ invium
- f/ Hostes sarcinas contra nos incusserunt antequam fugerent.

Pensum 60

- a/ aridum, desiluerunt
- b/ Plerumque gladiis pugnant.
- c/ Imperiti, constiterunt
- d/ Caesar essedarios in prima acie constituit.
- e/ insuefactae
- f/ Galli magna cum alacritate pugnare consuescebant.

Pensum 61

- a/ declini
- b/ Lupi de fronde ululabant.
- c/ concubitus
- d/ Eum quater vidi, laesus videbatur.
- e/ cita, stationem
- f/ Tria vellera in hac aede reliqui.

Pensum 62

- a/ rabidos, inruere
- b/ Velim scire quemadmodum victurus sis.
- c/ lenire, ultionem
- d/ Exigo ut hunc librum legas, praecipue hunc!
- e/ immerito, ultores
- f/ Catilina suos milites contra exercitum consulis concitavit.

Pensum 63

- a/ Percontatus sum, demigrare
- b/ Hostes insperati pervenerunt.
- c/ plano, descivit
- d/ Iam duodeciens Romani Gallos in deditionem acceperunt.
- e/ perdomem
- f/ Dido ait Aeneam in somnis adfulsisse.

Pensum 64

- a/ Fefelli, collegii
- b/ Graeci vectigalia Romae non solvebant.
- c/ Vestes, parum
- d/ Luctum suum omnino omnibus senatoribus monstavit.
- e/ edixerunt, significaret
- f/ Mortuo duce, omnes cives squalebant.

Pensum 65

- a/ querebantur
- b/ Rex omnes querimonias neglegenter audivit.
- c/ accolae, defleverunt
- d/ Hoc solatium nationibus transmarinis obtulimus.
- e/ vulgatum est, auxilia
- f/ Viginti annos Galliam accolavit.

Pensum 66

- a/ catulos, cacantes
- b/ Hi nuntii ad nostras aures sonabant.
- c/ occurri, lassis
- d/ Tota domus perusta est.
- e/ Dipsades, scorpiones
- f/ Quacumque Caesar ibat, cives eum valde laudabant.

Pensum 67

- a/ munificus
- b/ Post cladem multum ploravimus.
- c/ decipere, luscus
- d/ Escam in hamo posui.
- e/ spurci, fallaces
- f/ Vidua se ipsa peremit.

Pensum 68

- a/ fulcra
- b/ Multa aemulatio est inter homines qui in hac officina laborant.
- c/ aes, nobilitavit
- d/ Ars Romana magnifica templa genuit.
- e/ mercatu, boves
- f/ Temperatura horum boariorum simulacrorum mirabilis est.

Pensum 69

- a/ udae
- b/ Puerum albatum manibus meis exemi.
- c/ matertera, inhibere
- d/ Nutrix labella pueri abluit.
- e/ cuna, expiavit
- f/ Tot terras calcavit ut omnia videret.

Pensum 70

- a/ abscessi
- b/ Captivus sed inviolatus ab hostibus consenui.
- c/ ancipiti, spernendi
- d/ Caesari semper milites suppetebant et vigebat.
- e/ affectus est
- f/ Consule acciente, nuntius statim remeavit.

Index auctorum

1/ Sallust	25/ Caesar	49/ Tacitus
2/ Anonymous	26/ Virgil	50/ Sallust
3/ Cicero	27/ Lucretius	51/ Cicero
4/ Pliny	28/ Cato	52/ Caesar
5/ Horace	29/ Quintilian	53/ Livy
6/ Caesar	30/ Sallust	54/ Curtius Rufus
7/ Sallust	31/ Sallust	55/ Florus
8/ Livy	32/ Cicero	56/ Scr. Hist. Augustae
9/ Martial	33/ Cicero	57/ Plautus
10/ Plautus	34/ Eutropius	58/ Sallust
11/ Seneca	35/ Martial	59/ Livy
12/ Virgil	36/ Caesar	60/ Caesar
13/ Petronius	37/ Pliny	61/ Ovid
14/ Sallust	38/ Sallust	62/ Seneca
15/ Aulus Gellius	39/ Livy	63/ Livy
16/ Cicero	40/ Eutropius	64/ Cicero
17/ Cicero	41/ Seneca	65/ Livy
18/ Virgil	42/ Pliny	66/ Martial
19/ Pliny	43/ Valerius Maximus	67/ Martial
20/ Scr. Hist. Augustae	44/ Valerius Maximus	68/ Pliny
21/ Scr. Hist. Augustae	45/ Cicero	69/ Persius
22/ Plautus	46/ Livy	70/ Livy
23/ Cicero	47/ Cicero	
24/ Macrobius	48/ Livy	

Index vocabulorum

- abeo 33, 34
 abicio 39
 abnuo 24
 abscedo 70
 absisto 8
 abunde 44
 accerso 15, 52
 accido 16
 accio 39
 accio 70
 accipior 34
 accola 65
 accolo 65
 adcreco 29
 adeo (adverbium) 31
 adeo (verbum) 36
 adfero 11, 16
 adfulgeo 63
 adigo 11
 adipiscor 20
 aditus 52
 adiungo 3
 adiuro 16
 admoneo 18
 adoperio 4
 adoria 10
 adsero 56
 adsto 2
 adventus 9
 adversum 40
 adversus 17
 aedes 23
 aedis 61
 aeger 58
 aemulatio 68
 aer 68
 aes alienum 31
 aestus 15
 affecto 21
 afficio 10, 70
 affinis 57
 agger 12, 18
 agmen 18
 aio 63
 alacritas 60
 albatu 69
 alias 42
 alibi 42, 50
 alio 46
 aliquanto 45, 48
 aliter 34
 ambitiosus 45
 amentia 6
 amicio 13
 amitto 14, 17
 amnis 42
 anceps 70
 animum gero 1
 animus 46
 antecapio 38
 anus 5
 appareo 28
 aquor 25
 arguo 32
 aridus 60
 armatura 54
 aspicio 22
 assequor 45
 audeo 45
 aufero 23
 aureolus 35
 auspiciu 49
 ausim 57
 auxilia 65
 bini 35
 blanditia 40
 boarius 68
 bos 68
 bubus 56
 bucinator 13
 caco 66
 caedis 12
 caedo 48
 calco 69
 callidus 34
 cantus 5
 castellum 36
 casu 27
 catulus 66
 causast 9

causor 9	confero 3, 36	declinis 61
cerno 44, 50	confertus 50	decorus 48
cesso 44	conficio 38	dedecus 53
ceterum 39	confligo 25	deditio 63
circumeo 28	conflo 55	defensio 24
cito 61	confodio 13, 50	defero 56
clades 41	coniungo 36	deficio 20
clam 22	conscius 21	defleo 65
coerceo 6	consenesco 70	defodio 22
cognitio 37	consequor 52	degredior 38
cogo 44	consisto 60	deicio 59
cohaereo 51	constituo 60	delabor 51
cohortor 47	consuesco 6, 60	deligo 3
collegium 64	consuetudo 30	demigro 63
colligo 45	consulo 4, 7	denego 16
colo 22, 28	contemptio 11	deni 52
comitatus 41	contendo 36	denuntio 33
comitor 42	contentus 9	depono 58
commeatus 54	contingo 10	descisco 63
commodus 2	contio 33, 46	desiderium 16
commonstro 22	contradico 34	desilio 60
commoror 6	convexum 26	desino 37
complures 15	cooperio 30	desum 32
comprobo 43	copia 14, 58	detraho 23
conatus 8	corripio 18, 25	deveho 52
concedo 15	creber 38	devinco 44
concipio 8	cruor 26	dicio 20
concito 62	cryptoporticus 4	dictum 18
concors 57	cuna 69	differo 34
concredo 22	cunctatio 37	diffido 38
concupitus 61	cuncti 21	dignitas 43
condisco 4	decipio 67	dignor 34

digredior 18	emo 18	flo 6
diligo 2	equidem 49	fore 1
dimitto 56	erumpo 8	fores 11
dipsas 66	erus 10	foris 16
diripio 55	esca 67	formido 11
dispar 14	essedarius 60	forsan 35
dispensator 56	etenim 32	frango 39
dissertus 51	evado 14	frequentia 29
dissideo 43	eveho 23	frons 61
dissimulo 29	evenio 10	fulcrum 68
distringo 55	exceptus 32	funditus 55
diutius 43	excio 18, 48	fundo 26, 50
do 49	excipio 54	fundus 28
dono 1	exigo 62	furo 41
dos 57	eximius 3	gigno 68
dotatus 57	eximo 69	Graius 24
ductor 12	exorior 39	gravitas 43
duellum 10	expedio 17	gremium 29
duodeciens 63	expeditus 38	habitus 48
ecquis 32	expio 69	hactenus 44
edico 64	extemplo 27	haereo 51
edo 12, 36, 42	exterritus 26	haeresco 27
effero 18, 20	fabrica 56	haesito 37
efficio 28	facinus 17, 30	hamus 67
effundo 48	facundia 15, 24	haurio 42
egeo 17	fallax 67	hesternus 9
egero 42	fallo 64	hiatus 42
egestas 55	famula 41	hoc boni 3
egredior 49	fanum 23	horologium 13
eiusmodi 47	fateor 35	hospitalis 53
eloquor 22	fere 52	huc 4
emetior 54	flagitium 30	ictus 27

ideo 12
ignarus 14, 53
ignavus 58
illinc 23
immanis 18
immerito 62
impedio 25
impendium 56
impendo 20
imperitus 60
importunus 5
improbo 32
impudens 5
impudicitia 51
imus 18
incedo 57
inceptum 26
incessus 2
includo 4
incommodum 7
incutio 59
inde 48
indotatus 57
indulgeo 18
indutiae 39
ineo 59
infectus 28
infestus 36, 41
inenarrabilis 59
inhibeo 69
inopia 30
inops 22
inruo 62
inscius 53
insperatus 63
instruo 24
insuefactus 60
interdum 18
intereo 14
interfectio 17
interfor 39
intericio 53
invidia 51
inviolatus 70
invisus 41
invius 59
istinc 17
iudico 33
iumentum 59
labellum 69
laccio 20
laesus 61
laetor 32
lanx 9
laqueus 11
largior 30
lassitudo 38
lassus 66
latex 26
lautus 13
lectio 4
lenio 62
lepidus 2
levitas 27
levo 41
libet 57
linquo 2
loco 2
locuples 7
locus 45
luctus 64
lucus 15
lugeo 41
luridus 5
luscus 67
maereo 47
maestus 13
magistratus 33
maledictum 51
matertera 69
matutinus 24
me gero 1
mercatus 68
merces 30
mereor 56
meritum 47
meritus 1
mina 53
minaciter 33
mitigo 54
mobiliter 27
modestus 7
modicus 9
moles 42
momentum 46
muneror 56

munificus 67	opperior 24	persuasio 29
munus 52	opportunus 1	peruro 66
namque 36, 43	ops 53	pignus 55
nanciscor 8	paene 49	planities 52
natus 2	paenitentia 37	planus 63
nedum 48	paenitet 49	plaudo 16
nefarius 55	palam 23	plaustrum 23
neglegenter 65	palor 12	plerumque 60
ni 8	palus 49	ploro 67
nimum 51	par 18	polliceor 30
nimius 11	paries 29	popularis 10
nonus 54	partim 58	populor 54
nostras 15	partior 54	portendo 7
nummus 9	parum 64	posco 35
nusquam 40	patera 55	potior 10
nutrix 69	patior 44	potissimum 29
nutus 7	patrocinium 31	potius 33
obicio 10	paulatim 4, 29	potus 5
obliviscor 13	paullus 2	praecipio 31
obsecro 22	paulo 19	praecipue 29
obses 52	pendo 41	praecipuus 43
occurro 66	pensum 30	praeditus 15
offero 3	perago 7, 26	praeficio 3
officina 68	percontor 63	praesens sermo 16
omnino 64	perdomo 63	praesto 47
omnis 45	peregrinor 55	praeter 14
onus 25	perfugium 14	praetereo 45
operam do 6, 31	pergo 7	praevertor 39
opes 14, 31	perimo 67	pridie 24
opinor 10	perlego 2	priscus 20
optabilis 59	perniciēs 46	pristinus 50
opus 49	perspicio 25	privatus 3

- privignus 40
probator 32
probo 58
proficio 11
proficiscor 25
prohibeo 36
proinde 58
prope 29
propulso 15
prorsus 30
prospicio 6
prosterno 42
protinus 44
provincialis 56
publicatio 21
pulsus 18
purgo 40
qua re 3
quacumque 66
quadrans 35
quadruplator 21
quam 39, 45
quamlibet 37
quando 18
quasi 21
quatenus 37
quater 61
quatio 18
quatriduo 1
quemadmodum 62
queo 16, 47
quercus 5
querimonia 65
queror 65
quies 13
quilibet 27
quina 35
quingenti 34
quis 39, 47
quisnam 31
quisquam 47, 48
quisque 49
quivis 58
quondam 35
quoniam 27
quotienscumque 33
ravidus 62
recedo 9
recipio 12
rector 59
redigo 40
refert 32
reficio 1
remeo 70
remitto 40
renuntio 25, 43
reor 50
repeto 43
repugno 7
requiro 21
rescribo 47
reticere 30
robustus 37
ruga 5
sacramentum 44
saepio 12
saevio 40
salutaris 46
sane 21
sarcina 59
satelles 55
saucio 34
saucius 1
scelestus 40
scorpios 66
sedulo 28
segnis 12
senatus frequens 16
setius 6
sicut 48
sidus 15
significo 64
signum 23
sitis 38
societas 46
socordia 40
solacium 65
sollemnis 37
sono 66
sopitus 53
sordidus 53
sperno 70
spondeo 24
sponte 52
sportula 35
spurcus 67

squaleo 64	temperatura 68	ut 1
statio 61	temperi 28	uterque 46
statuo 6	tendo 50	utilitas 3
stomachor 11	tener 37	utor 57
strages 12	tenuis 27	utrimque 50
strictim 51	textum 27	valde 66
stultitia 58	titubanter 51	valeo 28
suasor 32	tollo 23	vasa conclamo 25
subeo 8	totidem 54	vectigal 64
subiectus 21	traho 7, 46	vellus 61
subigo 20, 49	transmarinus 65	velum obduco 4
subinde 13	transversus 38	veneror 22
subitus 9	tribuo 6	vereor 25, 38
sublevo 17, 47	tueo 20	verso 53
suborno 13	tueor 26, 41	vestis 64
subrogo 24	turicremus 26	vexo 17
subvenio 8	turpo 5	vicus 34
succedo 8	tutor 14, 43	video 45
sumo 58	tutus 31	vidua 67
sumptuosus 18	tyrannis 21	vigeo 70
sumptus 57	udus 69	vilicus 28
suppeto	ultio 62	vis 46
supplementum 17	ultor 62	vixdum 59
taedet 26	ultra 35, 44	vivo 33
taeter 33	ululo 61	volvo 31
tego 4, 50	undique 12	votum 5
tellus 18	urgeo 20	vulgo 65
temere 8	uro 54	